

Jani Haatainen

Tilinpäätösanalyysin käyttö luottopäätöksen tukena

Mallianalyysi pankille

Opinnäytetyö

Kevät 2014

Liiketoiminta ja kulttuuri

Liiketalouden koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Koulutusohjelma: Liiketalouden koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Laskentatoimi

Tekijä: Jani Haatainen

Työn nimi: Tilinpäätösanalyysin käyttö luottopäätöksen tukena: mallianalyysi pankille

Ohjaaja: Erkki Kytönen

Vuosi: 2014

Sivumäärä: 60

Liitteiden lukumäärä: 3

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää pankin luottopäätöksentekoa. Tavoitteen saavuttamiseksi laadittiin tilinpäätösanalyysi malliksi pankin käyttöön. Tilinpäätösanalyysin mittauskohteet perustuvat pankin edustajan haastattelussa esille nousseisiin mittauskohteisiin sekä muista lähteistä koottuihin tunnuslukuihin.

Työn teoriaosuus käsittää luvut kaksi ja kolme. Toisessa luvussa käsitellään pankkitoiminnan periaatteita, asiakkaille tarjottavia luottopalveluita sekä asiakastunteumuksen merkitystä luottopäätöstilanteessa. Kolmas luku muodostuu tilinpäätösanalyysin käsittelystä. Luvussa käsitellään vaadittavat oikaisutoimenpiteet, jotta tilinpäätöksestä saadaan käyttökelpoinen analyysiä varten. Lisäksi käsitellään yleisimpiä analyysissä käytettäviä tunnuslukuja.

Luvussa neljä käsitellään opinnäytetyön empiiristä osuutta, joka koostuu pääasiassa esimerkkiyritykselle suoritetusta mallianalyysistä, jossa lasketaan tunnuslukuja yritykselle sen taloudellisen kehityksen seuraamiseksi. Tämän lisäksi tunnuslukuja verrataan toimialan mediaanilukuihin.

Tilinpäätösanalyysin avulla yrityksen taloudellisesta tilasta saatiin laaja kuva tukemaan luottopäätöstä. Suoritettua analyysiä voidaan käyttää mallina myös jatkossa suoritettaville analyyseille. Vaikka pankilla on käytössään valmiita ohjelmia analyysien tekoon, on hyvä, että heillä on käytössään myös malli, joka avaa analyysin periaatteita, jotta tuloksia ymmärretään paremmin.

Avainsanat: luottopäätös, tilinpäätösanalyysi, tunnusluku

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Degree Programme in Business Management

Specialisation: Accounting

Author: Jani Haatainen

Title of thesis: The usage of analysis of financial statements as a supporting role to credit matters: a model analysis for a bank

Supervisor: Erkki Kytönen

Year: 2014

Number of pages: 60

Number of appendices: 3

The target of this thesis was to develop decision-making at a bank regarding credit matters. To achieve this target, a model analysis of financial statements was made for the bank. The measurement targets of the analysis of financial statements were based on an interview with the bank's representative and on other sources.

The theory of this thesis is presented in chapters two and three. Chapter two deals with the principles of banking, credit services offered to customers, and the importance of customer knowledge in credit decision-making. Chapter three deals with the analysis of financial statements. Chapter deals with the demanded straightening operations that are necessary for making the financial statement usable for the analysis. Additionally, the chapter also deals with the most common key figures.

Chapter four consists of the empirical part of this thesis. It consists mainly of a model analysis executed for the enterprise. In it, key figures were calculated to follow economic development of the enterprise. In addition, the key figures were compared to the median numbers of the industry.

With help of the analysis of financial statements, I was able to get an extensive picture of the enterprise's economic situation to support their credit decision-making. The executed analysis can also be used later as a model for future analyses. Even though the bank has programs to use to make an analysis, it is good that they have a model that helps them understand the principals of the analysis of financial statements, in order that they can better understand the results.

Keywords: decision making, analysis of financial statements, key figure

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	6
1 JOHDANTO	7
1.1 Taustaa	7
1.2 Opinnäytetyön tavoite ja rakenne.....	8
2 PANKIN JA YRITYKSIEN VÄLINEN SUHDE	9
2.1 Pankin tehtävät rahoitusallalla	9
2.2 Pankkitoiminnan sääntely ja sen kehitys	10
2.3 Yrityksille tarjottavat luottopalvelut	10
2.4 Pankin asema rahoituslähteenä yrityksille	12
2.5 Riskityypit pankkitoiminnassa.....	12
2.6 Luottopäätöksen tekeminen	13
2.7 Asiakastuntemuksen merkitys.....	14
2.7.1 Yritystutkimustoiminnan tavoitteet ja toimintatavat.....	14
2.7.2 Tilinpäätösanalyysin rooli asiakastuntemuksessa	15
2.7.3 Luottotietoyhtiöt tiedon lähteenä pankille	16
3 TILINPÄÄTÖSANALYYSIN PERUSTEITA.....	17
3.1 Tilinpäätösanalyysin määritelmä	17
3.2 Analyysillä saatavan tiedon käyttäjät.....	18
3.3 Tilinpäätöksen oikaiseminen	19
3.3.1 Tuloslaskelman oikaisu	20
3.3.2 Taseen oikaisu.....	23
3.4 Tunnuslukuanalyysin osa-alueet	26
3.4.1 Kannattavuuden tunnusluvut.....	27
3.4.2 Vakavaraisuuden tunnusluvut	29
3.4.3 Maksuvalmiuden tunnusluvut.....	31
3.4.4 Kiertoaika- eli tehokkuusluvut	32
3.4.5 Kriisitunnusluvut.....	33

3.5 Kassavirtalaskelman laatiminen	33
4 MALLIANALYYSI LUOTONANTAJALLE.....	36
4.1 Toimeksiantaja ja case-yritys	36
4.2 Aineiston hankinta.....	36
4.3 Mallianalyysin oikaisutoimenpiteet	37
4.4 Tunnuslukujen laskenta ja soveltavuuden arviointi	41
4.4.1 Kannattavuuden arviointi.....	41
4.4.2 Vakavaraisuuden arviointi	46
4.4.3 Maksuvalmiuden arviointi.....	49
4.4.4 Maksukäyttämisen ja konkurssiherkkyyden arviointi	51
4.5 Johtopäätökset.....	54
5 YHTEENVETO.....	56
LÄHTEET	58
LIITTEET	60

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Liiketulosprosentin kehitys	42
Kuvio 2. Käyttökateprosentin kehitys	43
Kuvio 3. Rahoitustulosprosentin kehitys	44
Kuvio 4. Sijoitetun pääoman tuottoprosentin kehitys.....	45
Kuvio 6. Nettovelkaantumisasasteen kehitys.....	46
Kuvio 7. Omavaraisuusasteen kehitys	47
Kuvio 8. Suhteellisen velkaantuneisuuden kehitys.....	48
Kuvio 9. Quick ration kehitys.....	49
Kuvio 10. Current ration kehitys	50
Kuvio 12. Ostovelkojen kiertoajan kehitys.....	51
Kuvio 14. Myyntisaamisten kiertoajan kehitys.....	52
Kuvio 13. Laitisen Z -luvun kehitys.....	53
Taulukko 1. Kululajikohtaisen oikaistun tuloslaskelman kaava	21
Taulukko 2. Oikaistun taseen kaava	24
Taulukko 3. Kassavirtalaskelman kaava	35
Taulukko 4. Yritys X Oy:n oikaistu tuloslaskelma.....	38
Taulukko 5. Yritys X Oy:n oikaistu tase; vastaavaa	39
Taulukko 6. Yritys X Oy:n oikaistu tase; vastattavaa	40

1 JOHDANTO

1.1 Taustaa

Pankit muodostavat noin 70–80 prosenttia yrityksiä ulkoisista rahoituksen lähteistä (Yritysrahoituskysely 2013). Samaan aikaan lähes 40 prosenttia mikroyrityksistä, pienistä ja keskisuurista yrityksistä sekä lähes 20 prosenttia suurista yrityksistä kertoo heillä olleen rahoituksen saamiseen ja ehtoihin liittyviä vaikeuksia kuluneen vuoden aikana. Suurimmat ongelmat yrityksillä ovat liittyneet rahoituksen yleiseen saantiin sekä liian suuriin vakuusvaatimuksiin.

Tämä juontaa juurensa pankkisääntelyn voimistumisesta (Nordea Regulaatioreportti 2013). Tämä niin sanottu Basel III -sopimus sisältää uusia entistä kireämpiä pääoma- ja maksuvalmiusvaatimuksia sekä uuden mallin pankkien rahoitusrakenteesta. Nämä toimet johtavat osaltaan pankit kohti laadukkaampaa luottohallintaa, jonka osana tässä työssä on tarkoituksena kehittää erityisesti luottopäätöksen tekoa luomalla mallianalyysi luottopäätäjien avuksi ja ohjeeksi, jotta he paremmin ymmärtäisivät tunnuslukujen taustalla olevia tekijöitä sekä tunnuslukujen tulkintaa.

Tarkoitus on tutkia millaisen kuvan yrityksen taloudellisesta tilanteesta voi saada tilinpäätösanalyysin avulla luottopäätöksen tueksi. Jatkuvasti tiukkeneva sääntely ja korkeammat edellytykset, tiukkana taloudellisena aikana, asettavat vakavaraisille pankeille uusia haasteita toiminnan pitämiseksi kannattavana. Tällöin alkaa korostua hyvien ja kannattavien luottopäätösten tekeminen, jottei pankeille synny luottotappioita maksamattomista saatavista. Luonnollisesti näitä syntyy myös yksityishenkilöiden luotoista, mutta työssäni tulen, siinä sovellettavan tilinpäätösanalyysin vuoksi, keskittymään yritysrahoituksen osa-alueeseen.

Tilinpäätösanalyysiä käsitteleviä opinnäytetöitä on tehty valtava määrä aiemminkin. Heikkonen (2013) on esimerkiksi tutkinut tilinpäätöksen analysointia tunnuslukuja hyväksi käyttäen. Työssään hän kuitenkin keskittyi luomaan kaavaa, jota toimeksiantaja yritys voi käyttää oman kehityksensä seuraamiseen. Suurin osa tilinpäätösanalyysiä käsittelevistä töistä onkin keskittynyt toimeksiantaja yrityksen taloudellisen kehityksen seuraamiseen. Kääriäinen (2012) on taas työssään tutkinut

luottoprosessin kehittämiseen liittyviä tekijöitä, johon oma työni tähtää tilinpäätös-analyysiä hyväksi käyttäen.

1.2 Opinnäytetyön tavoite ja rakenne

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää pankin luottopäätöksentekoa. Työn tarkoitus on toimia ohjaavana tietolähteenä tilinpäätösanalyysin toteuttamiselle rahoitusta hakevalle yritykselle ja tätä kautta kehittää päätöksentekoa. Luottopäätöksiä ja erityisesti yritysrahoitusasioita hoitavien toimijoiden on tärkeää tietää ja ymmärtää tilinpäätösanalyysin periaatteet sekä sen tehokas soveltaminen käytäntöön. Tämän työn tarkoituksena on kerätä tarvittavat tiedot tilinpäätösanalyysin teoriasta sekä malliksi suoritettavan analyysin avulla käytännön kautta mallintaa teoria osi-
oissa esitettyjä asioita käytäntöön.

Opinnäytetyö alkaa johdanto osiolla, jossa esitellään aiheen valintaan vaikuttaneet asiat, aikaisemmat tutkimukset aiheesta sekä opinnäytetyön tavoite ja rakenne. Toisessa osiossa käsitellään pankkitoimintaa yleisesti, pankkien yrityksille tarjoamia luototuspalveluita, pankkitoiminnan riskityyppejä, luottopäätöksen tekoa sekä asiakastuntemuksen merkitystä luottoriskiä ehkäisevänä tekijänä sekä erityisesti tilinpäätösanalyysin roolia tässä tehtävässä. Kolmannessa luvussa käsitellään tilinpäätösanalyysin teoria taustaa, sen keskeisiä käyttäjä ryhmiä, tilinpäätöksen muokkaustoimenpiteitä analyysiä varten sekä esitellään keskeisimpiä tunnuslukuja, joita käytetään tilinpäätösanalyysissä hyväksi kokonaiskuvan muodostamiseksi. Neljäs luku käsittelee toimeksiantajaa, case-yritystä sekä case-yrityksen tunnuslukujen laskentaa sekä tunnuslukujen perusteella tehtävien johtopäätöksien tekemistä. Viidennessä luvussa esitellään yhteenveto koko opinnäytetyöstä.

2 PANKIN JA YRITYKSIEN VÄLINEN SUHDE

Tässä osiossa käsitellään pankin perinteisimpiä tehtäviä sekä luodaan katsaus pankkien toimintaa ohjaavaan sääntelyyn. Näiden jälkeen tutustutaan pankkien yrityksille tarjoamiin luottopalveluihin sekä pankkien markkinatilanteeseen yritysten rahoituksen lähteenä. Lopuksi käsitellään vielä pankkitoimintaan liittyviin riskityyppeihin sekä siihen mikä on asiakastuntemuksen merkitys näitä riskejä ehkäisevänä tekijänä.

2.1 Pankin tehtävät rahoitusallalla

Perinteisesti pankeille on nähty olevan muutama tehtävä, johon ne ovat erikoistuneet (Alhonsuo, Nisén, Nousiainen, Pellikka & Sundberg 2012, 91). Näistä tehtävistä ensimmäinen on rahoituksen välitys, johon kuuluu talletusten välittäminen niille, jotka rahoitusta tarvitsevat ja haluavat. Toinen tehtävä on maksujenvälitys, sillä valtaosa maksuliikenteestä hoidetaan pankkien tarjoamien järjestelmien kautta. Kolmanneksi tehtäväksi voidaan lukea riskienhallinnan hoitaminen, joka käsittelee toisaalta pankkien toiminnallaan suorittaman riskien hajauttamisen eri markkinaosapuolten kesken sekä pankkien riskienhallintapalveluiden tuottamisen asiakkaille.

Pankit toimivat keskeisesti epäsuoran rahoituksen parissa, tällöin niiden tehtävänä on kerätä talletuksien ja muiden varainhankinnan keinojen avulla varallisuutta, jota se välittää eteenpäin muille tahoille (Alhonsuo ym. 2012, 89–90). Tämän toiminnan myötä syntyvästä vastaanotettujen ja eteenpäin välitettyjen varojen korkoerosta, eli korkomarginaalista, josta korkokate muodostuu, syntyy keskeisesti pankin tulos.

Tämän lisäksi pankit saavat muita tuottoja muun muassa maksuliikenteen hoitamisesta, toimitusmaksuista ja -palkkioista, valuutanvaihdosta sekä takaustoiminnasta (Kontkanen 2008, 11). Näitä varoja kerätään kattamaan pankin ottamat riskit. Pankille kuluja muodostuu taasen ottolainauksen ja varainhankinnan korkokuluista, henkilöstö kuluista sekä hallinnonkuluista (Alhonsuo ym. 2012, 90). Yksi kulu erä pankeille voi lisäksi muodostua luottotappioista.

2.2 Pankkitoiminnan sääntely ja sen kehitys

Perustana pankkitoiminnan sääntelylle toimii laki luottolaitosten toiminnasta, joka on säädetty alun perin vuonna 1993 (Kontkanen 2009, 26). Laki uudistettiin kuitenkin kokonaisuudessaan vuonna 2007 vakavaraisuusjärjestelmän uudistuksen yhteydessä. Laissa (L 9.2.2007/121) säädetään luottolaitostoiminnan harjoittamiseen liittyvästä oikeudesta sekä toiminnan vaatimuksista ja niiden valvonnasta.

Luottolaitosten vakavaraisuussäännökset ovat keskeisin osa luottolaitosten sääntelyä (Kontkanen 2009, 29). Baselin pankkivalvontakomitean tehtävänä on yhteinäistää näitä vakavaraisuussäännöksiä kansainvälisesti. Pankin vakavaraisuus määritellään sen oman pääoman sekä saamisten, sijoitusten ja taseen ulkopuolisten erien suhteena.

Vuonna 2010 esitetty niin sanottu Basel III – sopimus kiristää entisestään vaihteittain pankkien toimintaa (Nordea 2013). Sopimuksen myötä pankeilta vaaditaan entistä enemmän omia varoja suhteessa riskipainotettuihin saamisiin, lisäksi näiden erien määritelmät tiukentuvat entisestään. Näiden lisäksi otetaan käyttöön niin sanottu vähimmäisomavaraisuusaste. Vakavaraisuuden lisäksi sopimus luo uusia vaatimuksia pankin likviditeettiin. Pankilla tulee olla 30 päivää kattava stressiske-naariota vastaava likviditeettipuskuri. Lisäksi pankin tulee kiinnittää huomiota pitkään varainhankintaan, jotta se vastaisi paremmin pitkään luotonantoa.

Tämän sääntelyn vaikutus ilmenee jo Yritysrahoituskyselystäkin (2013), jonka mukaan noin 40 prosenttia rahoitusta hakeneista yrityksistä kohtasi vaikeuksia rahoituksen saannissa. Suurimmat ongelmat rahoituksen saannissa yritysten mukaan liittyivät pankkien halukkuuteen myöntää lainaa sekä liian suuriin vakuusvaatimuksiin.

2.3 Yrityksille tarjottavat luottopalvelut

Yleisin vieraan pääomanehtoinen rahoitus tapa yrityksille on pankeilta haettava rahoitus (Kontkanen 2009, 156). Yrityksille myönnettävät luotot jaotellaan yleensä käyttötarkoituksensa mukaisesti investointi-, pääoma- ja käyttöluottoihin tai vaihto-

ehtoisesti laina-ajan mukaisesti lyhytaikaisiin, keskipitkiin ja pitkiin luottoihin (Alhonsuo ym. 2012, 254).

Suurimman luottotyypin ryhmän muodostavat *euromääräiset velkakirjalainat* (Kontkanen 2009, 156–157). Niitä käytetään etenkin investointien ja pidempään kestävien käyttöpääomatarpeiden rahoittamiseen. Lainan myöntämisen ehdot liittyvät keskeisesti laina-aikaan, takaisinmaksusuunnitelmaan, korkosidonnaisuuteen sekä vakuuksiin.

Valuuttaluoton käytön mahdollisuus korostuu erityisesti, mikäli ainakin osa yrityksen kassavirroista saadaan muuna valuuttana kuin euro (Kontkanen 2009, 157). Valuuttaluottojen kustannukset muodostuvat sovittavasta luoton korosta, pankin palkkioista sekä luotossa käytettävän valuutan kurssivaihteluista (Alhonsuo ym. 2012, 255).

Rahoituslimiittiä voidaan käyttää joustavasti tasaamaan kausivaihteluita sekä käyttöpääoman rahoittamiseen lyhyellä aikavälillä (Kontkanen 2009, 157–158). Tällöin yrityksen ei tarvitse hakea erillistä luottopäätöstä rahaa tarvitessaan, vaan luotto on uudelleen nostettavissa aina kun erääntyvät erät on maksettu takaisin. Limiitin kustannukset syntyvät käyttämättömän pääoman provisiosta sekä nostetun pääoman korosta.

Yrityksen perinteiseen tiliin on mahdollisuus liittää luotto-ominaisuus, jolloin syntyy *luotollinen tili* (Kontkanen 2009, 158). Luotollisen tilin korko on yleensä sidottu markkinakorkoihin (Alhonsuo ym. 2012, 256). Se sopii käyttötarkoitukseltaan lyhytaikaiseen yrityksen rahoitukseen esimerkiksi käyttöpääoman tarpeeseen (Kontkanen 2009, 158). Sen kustannukset muodostuvat yleensä viitekorosta, marginaalista sekä limiittiprovisiosta.

Vekseleiden käyttöä on pyritty vähentämään rahoituksen muotona ja joissakin pankeissa näistä onkin luovuttu kokonaan (Alhonsuo ym. 2012, 256). Perinteisesti vekseliä on hyödynnetty tilapäisen ja lyhyen rahoituksen tarpeiden tyydyttämiseen.

2.4 Pankin asema rahoituslähteenä yrityksille

Pankkien asema yritysten pääasiallisena ulkoisen rahoituksen lähteenä on edelleen nyky-yhteiskunnassa hyvin merkittävä. Tämä käy ilmi myös syys-lokakuussa, yhteistyössä Elinkeinoelämän Keskusliitto EK:n, Finanssialan Keskusliiton, Finnvera Oyj:n, Suomen Yrittäjien, Suomen Pankin sekä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa yhteistyössä yrityksille toteuttamasta Yritysrahoituskyselystä (2013), josta käy ilmi, että 70–80 % kaiken kokoisten yritysten käyttämästä ulkoisesta rahoituksesta on ollut peräisin pankeilta vuonna 2013. Vaikka osuus on laskenut muutamalla prosentilla vuodesta 2012, muodostavat pankit silti valtaosan kyselyyn vastanneiden yritysten ulkoisesta rahoituksesta.

Nordean (2013) julkaiseman raportin mukaan kiristynyt sääntely on luomassa tähän kuitenkin laskusuhdanteista trendiä. Heidän mukaansa yritysrahoitus on siirtymässä pankeilta joukkolainamarkkinoille, joka vaikeuttaa etenkin pienten yritysten rahoituksen saantia. Yritysrahoituskysely (2013) viestii samanlaista kehityksen suuntaa, sillä sen mukaan rahoitusyhtiöiden osuus yritysten ulkoisena rahoituslähteenä on selvässä kasvussa pankkien menettäessä osuuttaan, etenkin suurten yritysten kohdalla.

2.5 Riskityypit pankkitoiminnassa

Rahoituksenvälitystehtävässä toimiessaan pankit joutuvat vastaamaan rahoituksen välityksestä johtuvista riskeistä (Kontkanen 2009, 86–88). Nämä riskityypit jakautuvat luottoriskiin, markkinariskiin, operatiiviseen riskiin sekä strategiseen riskiin.

Keskeisin näistä riskeistä on *luottoriski*, joka muodostuu epävarmuudesta luotonottajan takaisinmaksukykyyn (Kontkanen 2009, 86). Luottoriski syntyy siis luoton-saajan kyvyttömyydestä vastata velvoitteistaan luotonantajaa kohtaan (Alhonsuo ym. 2012, 86). Tämä realisoituu luottotappiona, mikäli luotonottaja on kykenemätön maksamaan luottoa takaisin ja mahdollinen vakuus ei riitä kattamaan myönnettyä luottoa.

Luottoriskin arvioimiseksi pankeilla on kaksi päämenetelmää: viranomaisten määrittelemiin riskipainoihin perustuva standardimenetelmä sekä sisäiseen luottokelpoisuusluokitukseen perustuva menetelmä (Kontkanen 2009, 89–90). Standardimenetelmän perustana on lainsäädännössä asetetut parametrit ja ne huomioivat myös ulkoisen luokituslaitoksen tekemät luottokelpoisuusluokitukset. Sisäisessä luokituksessa rahoituslaitos omien sisäisten arviointimenetelmien avulla arvioi luottoriskien määrää ja sitä vastaavaa pääoman tarvetta. Tämä menetelmä jaetaan edelleen perusmenetelmään sekä sisäisen luokituksen kehittyneeseen menetelmään.

Luottoriskistä syntyvä odotettu tappio muodostuu asiakkaan maksukyvyttömyyden todennäköisyydestä, asiakkaan maksukyvyttömyydestä odotettavan tappion määrästä sekä asiakkaan vastuun määrästä maksukyvyttömyystilanteessa (Kontkanen 2009, 90). Näistä tärkein luottoriskin mittauksen osa on maksukyvyttömyys todennäköisyys. Tämä korostuu etenkin vieraan pääoman sijoittajan kohdalla, joka hyötyy vain velan ja koron takaisinmaksusta.

Markkinariski tarkoittaa markkinatilanteen muutoksesta johtuvaa arvon muutosta (Kontkanen 2009, 91–92). Se voidaan jakaa osa-alueisiin, joita ovat valuuttakurssiriski, korkoriski, arvopapereiden ja kiinteistöjen hintariski sekä markkinalikviditeettiriski. Toteutuessaan näiden elementtien markkinahinnat muuttuvat huonompaan suuntaan. Markkinariskin arvioimiseen käytetään moninaisia mittausmenetelmiä.

Operatiiviset riskit kuvastavat laadullisia ei-mitattavia riskejä (Kontkanen 2009, 88;93). Merkittävimmät tekijät näiden riskien hallinnassa ovat tehokas sisäinen valvonta ja laadunvarmistus. Huomiota tulisi kiinnittää näihin riskeihin liittyvien tapahtumien analysointiin, riski-indikaattoreihin sekä varoitusmerkkeihin, jotka viestivät mahdollisesta riskistä.

2.6 Luottopäätöksen tekeminen

Luottopäätöksen teko on tärkein mahdollisia luottotappioita ehkäisevä tekijä (Lindström 2011, 7). Mikäli päätökset tehdään väärin ja puutteellisten tietojen pohjalta

on niiden epäonnistumisen mahdollisuus suuri. Tämän vuoksi onkin huolellisesti selvitettävä ennen päätöksen tekoa kaikki siihen vaikuttavat asiat.

Näihin tietoihin luokitellaan tarvittavat yksilöintitiedot, joihin kuuluu yritysasiakkailla oikea ja virallinen kaupparekisteriin merkitty nimi ja yhtiömuoto, Y-tunnus, ka-tuosoite sekä vastuuhenkilöiden tiedot (Lindström 2011, 8;13). Tiedot ovat yleensä helppoiten saatavilla suoraan asiakkaalta. Näiden tietojen selvittämisen jälkeen on selvitettävä yrityksen luottotiedot. Niiden täydellisyys tarve riippuu luoton ja siihen liittyvän riskin suuruudesta.

2.7 Asiakastuntemuksen merkitys

Pankkien toimintaan liittyvien riskien eliminoimiseksi on asiakasyrityksen tunteminen rahoituksen lähtökohta (Kontkanen 2009, 145). Jotta voidaan tehdä hyviä ja kannattavia luottopäätöksiä, toisin sanoen välttää luottotappioita, tarvitsevat pankit riittävät tiedot yrityksen tilasta ja sen kehityksestä. Rahoituspäätös perustuu aina tulevaisuuden näkymiin asiakasyritykselle, täten juuri kehitysnäkymien arviointi on merkittävässä roolissa luottopäätöstä tehtäessä.

Asiakastuntemus kuuluukin oleellisesti rahoitusriskien hallintaan (Kontkanen 2009, 145). Laaja asiakastuntemus antaa pankille edellytykset arvioida yrityksen tulevaisuuden menestysedellytyksiä. Hyvän asiakastuntemuksen perustana on tietojen hankkiminen sekä käsityksen muodostaminen eritoten yrityksen liikeideasta, omistussuhteista, toimialasta ja toimintaympäristöstä, yritysjohtosta, markkinoinnista, tuotannosta, kehitystoiminnasta, laskentatoimesta, tilinpäätöksestä ja budjetista. Lisäksi ei riitä vain kertaluonteinen tiedonhankinta vaan tarvitaan pitkäaikaista, jatkuvaa ja luottamuksellista yhteydenpitoa pankin ja yrityksen välillä (Alhonsuo ym. 2012, 253).

2.7.1 Yritystutkimustoiminnan tavoitteet ja toimintatavat

Yritystutkimuksen tavoitteena on tuottaa yritysasiakkaista tietoa pankille, mikä mahdollistaa hyvät, perusteltavissa olevat ja nopeat rahoituspäätökset (Kontkanen

2009, 146). Tämä tiedon tuottaminen voidaan jakaa kahteen pääryhmään, jotka ovat kertaluonteiset yritystutkimukset sekä jatkuvaan ja säännölliseen seurantaan liittyvät tilinpäätösanalyysit. Yleensä yritystutkimus sisältää analyysin ja johtopäätökset asiantuntijan toimesta sekä tämän kannanoton ja mahdolliset ehdotukset päätöksenteon tueksi. Yritystutkimus palvelee luonnollisesti myös yritystä, koska se saa ulkopuolisen arvion yrityksen tilasta ja mahdollisista kehityskohteista.

Yritystutkimuksen tarve voi muodostua, kun halutaan esimerkiksi kokonaiskuva yrityksen toiminnasta rahoituspäätöksen tueksi (Kontkanen 2009, 146–147). Tutkija muodostaa analyysin tilinpäätöksestä ja laskee tarvittavia tunnuslukuja ja tämän jälkeen yhdessä yrityksen kanssa pohtii muutokseen vaikuttaneita tekijöitä. Yritystutkija pyrkii myös muodostamaan kuvan kohde yrityksen taloudellisista ja henkisistä resursseista. Arvion kohteeksi joutuu muun muassa yritysjohton osaaminen, tuotannon tehokkuus sekä markkinoinnin toteutus. Tämän lisäksi tutkijan on huomioitava esimerkiksi yrityksen markkina-asema.

2.7.2 Tilinpäätösanalyysin rooli asiakastuntemuksessa

Tilinpäätösanalyysi on tärkeässä roolissa liiketoiminnan menestyksen seuraamisessa ja täten merkittävä osa yritystutkimustoimintaa sekä pankin asiakastuntemuksesta (Kontkanen 2009, 148). Analyysin perustana toimivat yrityksen tilinpäätökset, jotka olisivat hyvä olla vähintään kolmen vuoden ajalta. Tilinpäätösanalyysiä käytetään todellisen kuvan muodostamiseen kohde yrityksen kannattavuudesta ja taloudellisesta asemasta.

Tunnuslukujen laskennassa on oleellista kiinnittää huomiota siihen että niiden laskennassa käytetään samoja laskenta periaatteita eri vuosien ja yritysten välillä (Kontkanen 2009, 148). Itse tunnuslukuja olennaisempaa on kuitenkin niiden pohjalta tehtävien johtopäätösten teko. Kannattavuuden kannalta olennaisimmat tunnusluvut ovat Kontkasen mukaan käyttökateprosentti sekä sijoitetun pääoman tuotto prosentti. Vakavaraisuuden osalta hän nostaa esiin omavaraisuusasteen sekä velkaantumisasteen tunnusluvut. Maksuvalmiutta tulee hänen mukaansa tarkastella erityisesti yrityksen maksukäyttäytymisen näkökulmasta, jota voidaan mitata esimerkiksi ostovelkojen kiertoajalla.

2.7.3 Luottotietoyhtiöt tiedon lähteenä pankille

Luottotietoyhtiöt saattavat hajautetun ja vaikeasti ymmärrettävän tiedon tiiviiseen ja helposti ymmärrettävään muotoon (Ijäs 2002, 66). Ne tarjoavat muun muassa valmiita luottokelpoisuusluokituksia yrityksistä, joita päättäjien on helppo käyttää apuna ja perusteena päätöksilleen. Luokitukset perustuvat muun muassa yrityksen tilinpäätös-, maksutapa- ja maksuhäiriötietoihin.

Yksi tällainen luokittelu malli on Suomen Asiakastieto Oy:n tarjoama Rating Alfa, jota esimerkiksi OP-Pohjola-ryhmä käyttää hyväkseen pienten yritysasiakkaidensa luottokelpoisuuden arvioinnissa (OP-Pohjola 2013). Rating Alfa tarjoaa laajan luottokelpoisuus- ja talousraportin halutusta yrityksestä (Suomen Asiakastieto, [viitattu 10.1.2014]). Luottokelpoisuuden arvioinnissa se huomioi kannattavuuden tunnusluvusta käyttökateprosentin, liikevoittoprosentin sekä sijoitetun pääoman tuotto-prosentin. Maksuvalmiutta Rating Alfa mittaa current ratiolla sekä myyntisaamisten kiertoajalla. Vakavaraisuuden mittareista se taas käyttää omavaraisuusastetta, net gearingiä sekä suhteellista velkaantuneisuutta.

3 TILINPÄÄTÖSANALYYYSIN PERUSTEITA

Tässä osiossa on tarkoitus paneutua tilinpäätösanalyysiin. Selvitettäväksi tulee analyysin avulla saatavaa tietoa hyväksi käyttävät sidosryhmät, analyysia varten tehtävien oikaisutoimenpiteiden periaatteet sekä luonnollisesti tilinpäätösanalyysia varten laskettavien tunnuslukujen osa-alueet unohtamatta kassavirtalaskelman laatimista.

On tärkeää että luottohallinnossa toimivat osaavat tulkita tilinpäätöksiä, vaikkakin tilinpäätösanalyysit on mahdollista hankkia ulkopuolisena palveluna joltain muulta taholta (Ijäs 2002, 81). Näillä tahoilla ei välttämättä ole käytössään kuitenkaan viimeisintä informaatiota yrityksen tilanteesta, joka taas on saatavilla luottopäätöksen tueksi.

3.1 Tilinpäätösanalyysin määritelmä

Perinteinen tilinpäätösanalyysi kohdistuu yksittäiseen yritykseen tai konserniin ja sen perustana toimii tilinpäätöksestä laskettavat tunnusluvut sekä niiden arviointi (Salmi 2010, 114, 229). Sen tarkoituksiksi voidaan määritellä Salmen mukaan yrityksen taloudellisten toimintaedellytysten mittaamisen, jotka useimmin hänen mukaansa tiivistetään kannattavuudeksi, rahoitusasemaksi sekä kasvuksi.

Hyvin samoilla linjoilla ovat myös Jyrki Niskanen sekä Mervi Niskanen, joiden mukaan tilinpäätösanalyysilla tarkoitetaan yrityksen kannattavuuden, rahoituksen ja taloudellisten toimintaedellytysten mittaamista ja kriittistä arviointia tilinpäätösinformaation pohjalta (2003, 8–10). He määrittelevätkin tilinpäätösanalyysin termiksi, jota käytetään kuvaamaan monentasoista tilinpäätöksen pohjalta tehtävää analyysia, joka sijoittuu tunnuslukuanalyysin ja yritystutkimuksen välimaastoon laajuudessaan. Pelkkien tunnuslukujen arvioimisen sijaan pyritään miettimään siis myös niihin vaikuttaneita tekijöitä.

3.2 Analyysillä saatavan tiedon käyttäjät

Tilinpäätösanalyysistä saatavalla informaatiolla on monia eri käyttäjiä (Kallunki & Kytönen 2004, 17). Vaikka pääasiallisesti analyysin tehtävänä onkin muodostaa laajempi kokonaiskuva yrityksen taloudellisesta tilanteesta, on informaation eri käyttäjäryhmillä omat kiinnostuksen kohteensa sekä painopisteensä analyysin avulla tuotetulle tiedolle.

Verottajaa kiinnostaa erityisesti yrityksen vuosittainen tulos, josta sen tulee suorittaa veromaksunsa (Kallunki & Kytönen 2004, 18). Koska tämä tilinpäätöksessä esitetty tulos on lähtökohtana selvitetäessä yrityksen verotettavaa tuloa, on se verottajalle tärkein tieto. Toisaalta verottaja pystyy informaation avulla tarjoamaan yritykselle joustavamman tuloksen raportoinnin, joka huomio suhdannevaihtelut.

Keskeisimpiin tilinpäätösanalyysin käyttäjiin kuuluu **omaa pääomaa** yritykseen sijoittaneet **sijoittajat** (Kallunki & Kytönen 2004, 18). Tämä tapahtuu ostamalla yrityksen osakkeita, johon halutaan sijoittaa varoja. Yrityksen osakkeiden arvo taas määräytyy pörssissä juurikin odotettavissa olevan taloudellisen menestymisen perusteella eli juuri niiden asioiden perusteella joita tilinpäätösanalyysi mittaa. Erityisesti oman pääoman sijoittajat ovat kiinnostuneita yrityksen kannattavuuden arvioinnista, koska yritykset maksavat sijoittajille osinkoa tehdyn tuloksen mukaan kiinteän korvauksen sijasta.

Yleisimpiä vieraan pääoman lähteitä yritykseen ovat pankit, näitä kutsutaan **vieraan pääoman sijoittajiksi** (Kallunki & Kytönen 2004, 19). Näille tärkein tilinpäätösanalyysin tuottama tiedon osa-alue on vakavaraisuuteen liittyvä informaatio. Tämä johtuu siitä, että vieraan pääoman sitoumusten mukaan yritys maksaa korot ja lyhennykset kannattavuuden vaihteluista huolimatta. Sijoittajien kiinnostuksen ei voida silti sanoa olevan rajoitettu vain vakavaraisuuteen, koska mikäli kannattavuudessa esiintyy pidempiaikaista häiriötä se alkaa syömään myös vakavaraisuutta.

Tavarantoimittajien kiinnostus tilinpäätösanalyysin informaatioon on rinnastettavissa vieraan pääoman sijoittajien kiinnostuksen kohteisiin (Kallunki & Kytönen 2004, 19–20). Koska yleisenä käytäntönä on toimittaa tuotteet laskulla saa yritys

täten maksuaikaa, näin syntyy ostovelkaa, joka on luonteeltaan vierasta pääomaa. Näin ollen yrityksen kyky suoriutua lyhytaikaisista veloista on tavarantoimittajien kiinnostuksen kohteena. Tätä tietoa tarjoaa erityisesti vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta koskeva tilinpäätösinformaatio.

Asiakkaat tarvitsevat harvemmin tilinpäätösanalyysin tuottamaa informaatiota (Kallunki & Kytönen 2004, 20). Heidän intressinsä keskittyvät lähinnä siihen kykeneekö yritys suoriutumaan tuotteidensa ja palveluidensa toimittamisesta. Pitkien toimitussopimusten muuttaminen voi tulla kalliiksi asiakasyritykselle ja tällöin tilinpäätösanalyysin tarjoamaa tietoa voidaan käyttää hyödyksi, kun halutaan varmistua siitä, että yritys kykenee tulevaisuudessakin vastaamaan tehtyihin sopimusehtoihin.

Kilpailijat ovat kiinnostuneita monista eri tiedoista, joita tilinpäätösanalyysin avulla voidaan tuottaa (Kallunki & Kytönen 2004, 20). Näiden tietojen avulla kilpailija pystyy peilaamaan omaa asemaansa markkinoilla toiseen yritykseen sekä asettamaan itselleen tavoitteita tulevaisuuteen. Tietojen avulla voi olla jopa mahdollista nähdä mitä kilpaileva yritys tekee paremmin ja mitkä ovat sen menestyksen salaisuudet. Näiden lisäksi informaatiota voidaan käyttää hyödyksi arvioitaessa toista yritystä yritysvaltausten ja yrityskauppojen yhteydessä.

3.3 Tilinpäätöksen oikaiseminen

Yrityksillä on mahdollisuus soveltaa kirjanpidon normistoa ja täten järjestellä tulostaan erilaisen tuloksen aikaan saamiseksi (Niskanen & Niskanen 2003, 59–60). Niskasen ja Niskasen mukaan nämä keinot voidaan jakaa reaaliseen tuloksenjärjestelyyn ja kirjanpidollisiin keinoihin. Reaalisessa tuloksenjärjestelyssä tuloja ja kuluja voidaan siirtää halutulle tilikaudelle kun taas kirjanpidollisissa tuloksenjärjestelyissä liiketapahtuman kirjaukseen voidaan soveltaa eri menetelmiä. Muun muassa näistä syistä johtuen on kehitetty oikaisemiskeinoja tilinpäätöksiin, jotta niistä saadaan mahdollisimman vertailukelpoisia analyysejä ajatellen.

3.3.1 Tuloslaskelman oikaisu

Jotta tuloslaskelma vastaisi mahdollisimman hyvin säännöllisen ja jatkuvan liiketoiminnan tulosta, täytyy sille suorittaa oikaisutoimenpiteitä (Salmi 2010, 131). Oikaisuilla mahdollistetaan tilinpäätösten vertailukelpoisuus tilinpäätösanalyysiä tehdessä (Kallunki & Kytönen 2004, 29). Taulukossa (Taulukko 1) on esitetty oikaisutun kululajikohtaisen tuloslaskelman kaava yritystutkimusneuvottelukunnan mukaan.

Taulukko 1. Kululajikohtaisen oikaistun tuloslaskelman kaava
(Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 12)

LIKEVAIHTO		
Liiketoiminnan muut tuotot		+ _____
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ		
Aine- ja tarvikekäyttö		_____
Ulkopuoliset palvelut	+	_____
Henkilöstökulut	+	_____
Laskennallinen palkkorjaus	+	_____
Liiketoiminnan muut kulut	+	_____
Valmisteveraston lisäys/vähennys	-/+	_____ - _____
KÄYTTÖKATE		
Suunnitelman mukaiset poistot		- _____
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä		- _____
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset		- _____
LIIKETULOS		
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista		+ _____
Muut korko- ja rahoitustuotot		+ _____
Korkokulut ja muut rahoituskulut		- _____
Kurssierot		+/- _____
Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvon alentumiset		- _____
Välittömät verot		- _____
NETTOTULOS		
Satunnaiset tuotot		+ _____
Satunnaiset kulut		- _____
KOKONAISTULOS		
Poistoeron lisäys/vähennys		-/+ _____
Vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys		-/+ _____
Laskennallinen palkkorjaus		+ _____
Käyvän arvon muutokset		+/- _____
Muut tuloksen oikaistut		+/- _____
TILIKAUDEN TULOS		

Liikevaihtoon lukeutuu yrityksen varsinaisesta toiminnasta syntyneet myyntituotot, joista tulee olla vähennetty mahdolliset alennukset sekä arvonlisävero (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 14–15). **Liiketoiminnan muihin tuottoihin** kirjataan varsinaiseen liiketoimintaan liittyvät sekä luonteeltaan liikevaihdon kaltaiset erät. Mikäli liiketoiminnan muut tuotot sisältävät kertaluonteisia ja olennaisia eriä, jotka voivat vääristää kannattavuusvertailua, tulee ne siirtää satunnaisiin tuottoihin.

Aine- ja tarvikekäyttö saadaan vähentämällä virallisen tuloslaskelman aine- ja tarvikekäyttöä näiden varastojen lisäystä vastaavalla määrällä (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 15–17). **Ulkopuoliset palvelut** sisältävät välittömästi tuotantoon tai myyntiin liittyviä työsuorituksista maksettuja korvauksia. **Henkilöstökuluihin** luetaan ennakonpidätyksen alaiset palkat sekä erilaiset palkkojen sivukulut. **Laskennalliseen palkkakorjaukseen** lasketaan yrityksen omistajille heidän työpanostaan vastaavaa palkkaa, mikäli he eivät ole virallista palkkaa kuluksi tuloslaskelmaan kirjanneet.

Liiketoiminnan muihin kuluihin lasketaan kaikki sellaiset liiketoiminnan kannalta olennaiset erät, joita ei ole erikseen mainittu (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 17–18). Jos näihin kuluihin kuuluu tuloksen kannalta olennaisia, mutta liiketoimintaan kuulumattomia, eriä siirretään ne satunnaisiin kuluihin. **Valmisteveraston muutos** saadaan lisäämällä valmistus omaan käyttöön valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutokseen valmistustoimintaa harjoittavilla yrityksillä.

Suunnitelman mukaisten poistojen perustana toimii kirjanpitolautakunnan suositus pysyvien vastaavien hankintamenosta ja niiden taloudellisesta käyttöiästä (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 18–19). Mikäli poistoajat ylittyvät selkeästi tai poistot eivät ole suhteessa pysyvien vastaavien määrän sekä laadun kanssa, tulee oikaisuna käyttää elinkeinoverolain mukaisia maksimipoistoja.

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä sisältää pysyvien vastaavien luovutushinnan alenemisien vuoksi tehtävät arvonalentumiset (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 19). **Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset** taas sisältää poikkeuksellisista syistä johtuvia vaihtomaisuuden arvonalentumisia, jotka voidaan katsoa merkittäviksi.

Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista muodostavat tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä, tuotot osuuksista omistusyhteisyryksissä sekä tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 20). Mikäli nämä erät sisältävät kurssivoittoja, tulee ne siirtää kurssieroihin. Jos näihin tuottoihin sisältyy yhtiöveron hyvitystä, tulee se poistaa kokonaisuudessaan.

Muut korko- ja rahoitustuotot sisältää vaihtuvien vastaavien saamisista ja rahoitusarvopapereista saatavat tuotot (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 20–21). Jos näihin on kirjattu kurssivoittoja, siirretään ne kurssieroihin. **Korkokulut ja muut rahoituskulut** sisältävät raha-, luotto- ja vakuutuslaitoksille maksettuja vieraan pääoman kuluja. Kurssitappiot siirretään tästä erästä kurssieroihin.

Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumisiin kuuluu pysyvien ja vaihtuvien vastaavien sijoitusten ja lainasaamisten arvonalennukset (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 21–22). **Välittömiin veroihin** lasketaan tuloverot sekä muut välittömät verot. Veronpalautukset ja maksetut lisäverot luetaan satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin. **Satunnaiset tuotot ja kulut** sisältävät kertaluonteisia ja suuruudeltaan olennaisia eriä, jotka eivät kuulu varsinaiseen liiketoimintaan. Jos niihin on kuitenkin kirjattu liiketoimintaan kuuluvia eriä, palautetaan ne oikeisiin kulueriin.

3.3.2 Taseen oikaisu

Taseen oikaisun tavoitteena on poistaa sieltä tulontuottamiskyvyttömät vastaavien erät sekä lisätä sinne sieltä puuttuva olennainen varallisuus (Salmi 2010, 138–141). Taulukossa (Taulukko 2) on esitetty yritystutkimusneuvottelukunnan ohjeistuksen mukaisesti laadittu oikaistun taseen kaava.

Taulukko 2. Oikaistun taseen kaava
(Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 25)

PYSYVÄT VASTAAVAT	OMA PÄÄOMA
Kehittämismenot	Osake- tai muu peruspääoma
Liikearvo	Ylikurssi- ja arvonorotusrahasto
Muut aineettomat hyödykkeet	Käyvän arvon rahasto
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Muut rahastot
Maa- ja vesialueet	Kertyneet voittovarot
Rakennukset ja rakennelmat	Tilikauden tulos
Koneet ja kalusto	Pääomalainat
Muut aineelliset hyödykkeet	Taseen oma pääoma yhteensä
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	Poistoero
Sisäiset osakkeet ja osuudet	Vapaaehtoiset varaukset
Muut osakkeet ja osuudet	Poistoero ja varaukset yhteensä
Sisäiset saamiset	Oman pääoman oikaisut
Muut saamiset ja sijoitukset	Oikaistu oma pääoma yhteensä
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä	VIERAS PÄÄOMA
Leasing vastuukanta	Pääomalainat
VAIHTUVAT VASTAAVAT	Lainat rahoituslaitoksilta
Aineet ja tarvikkeet	Eläkelainat
Keskeneräiset tuotteet	Saadut ennakot
Muu vaihto-omaisuus	Sisäiset velat
Vaihto-omaisuus yhteensä	Muut pitkäaikaiset velat
Myyntisaamiset	Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä
Sisäiset myyntisaamiset	Laskennallinen verovelka
Muut sisäiset saamiset	Pakolliset varaukset
Muut saamiset	Leasingvastuukanta
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	Korolliset lyhytaikaiset velat
Rahat ja rahoitusarvopaperit	Saadut ennakot
Vastaavaa yhteensä	Ostovelat
	Sisäiset ostovelat
	Muut sisäiset korolliset velat
	Muut sisäiset korottomat velat
	Muut korottomat lyhytaikaiset velat
	Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä
	Oikaistu vieraspääoma yhteensä
	Vastattavaa yhteensä

Salmen (2010, 138–141) mukaan taseelle voidaan suorittaa seuraavanlaisia oikaisutoimenpiteitä:

- Koska perustamismenoilla ei ole tulontuottamiskykyä, tulee ne poistaa vastaavista ja omasta pääomasta. Tutkimusmenoja koskee sama sääntö. Kehittämismenot käsitellään saman periaatteen mukaan myös, jollei niillä ole selvästi tuloja kerryttävää vaikutusta.
- Liikearvoa muodostuu fuusion, yritys- ja liiketoimintakaupan yhteydessä. Mikäli se osoittautuu arvottomaksi, tulee se poistaa kerralla, muussa tapauksessa se poistetaan viiden vuoden aikana.
- Muihin aineettomiin hyödykkeisiin kirjatut menot eliminoidaan, mikäli niihin ei liity tulo-odotuksia.
- Aineellisten hyödykkeiden tasearvoja ei yleensä muokata, jollei liitetiedoista selviä, että niihin liittyy yliarvoa suhteessa käypiin arvoihin.
- Mikäli sijoituksissa esiintyy konserni- tai omistusyhteisyhtiöitä, joiden pääoma on menetetty, tulee ne poistaa ja vähentää omasta pääomasta.
- Saamisia omistajilta tai saamisia konserni- ja omistusyhteisyhtiöiltä tulee tarkastella kriittisesti. Etenkin pienyrityksissä niitä ei todellisuudessa aiota maksaa takaisin.
- Vaihto-omaisuuden arvostuksessa noudatetaan varovaisuuden periaatetta. Ilman tarkempia tietoja sitä ei tule korjata.
- Myynti- ja muiden saamisten tulee olla todellisia saamisia. Luottotappiot vähennetään saamisista ja omasta pääomasta sekä siirtosaamisiin kirjatut kurssitappiot.
- Omassa pääomassa ei tilikauden voittoa tai tappiota korvata nettotuloksella.
- Pääomalainat luetaan vieraaksi pääomaksi, paitsi jos ne on sijoitettu oman pääoman luonteisena.
- Konsernitaseen vähemmistöosuus kertoo yrityksen tytäryhtiöiden ulkopuolisten omistajien osuuden niiden omasta pääomasta. Vaikka se on erillisenä eränä, on se yrityksen omaa pääomaa ja täten käytettävissä.

- Kertyneet tilinpäätösjärjestelyt muodostuvat pidätetyistä tuloista siltä osin, kuin niihin ei liity maksamattomia veroja. Loppu voidaan lukea omaan pääomaan, kun yhtiöveron osuutta vastaava osuus on ensin vähennetty.
- Omaa pääomaa oikaistaan niillä erillä, joilla on muutettu varallisuuden arvoja.
- Pakolliset varaukset luetaan pitkäaikaiseksi korottomaksi vieraaksi pääomaksi.
- Laskennallinen verovelka katsotaan pitkäaikaiseksi korottomaksi velaksi.
- Pitkäaikaiset joukkolainat, lainat rahoituslaitoksilta ja eläkelainat katsotaan korolliseksi vieraaksi pääomaksi.
- Saadut ennakkomaksut voivat olla pitkä- tai lyhytaikaisia. Joitain tunnuslukuja laskettaessa niitä ei lueta veloiksi siltä osin kuin ne kohdistuvat kesken-eräisiin töihin.
- Muut pitkäaikaiset velat luetaan korollisiin velkoihin.
- Pitkäaikaisesta vieraasta pääomasta siirretään seuraavan 12 kuukauden aikana maksettavaksi tuleva osuus lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan.
- Muut lyhytaikaiset velat ja siirtovelat oletetaan korottomiksi.
- Taseen ulkopuoliset vastuut, jotka esiintyvät liitetiedoissa, voivat olla todellisuudessa velkaa. Näitä voivat olla esimerkiksi rahoitusleasing -sopimukset. Nämä tulisikin korjata taseeseen omaisuudeksi sekä veloiksi.

3.4 Tunnuslukuanalyysin osa-alueet

Suomessa yleisimmin yrityksiä koskeva arviointi perustuu tunnuslukuanalyysiin (Niskanen & Niskanen 2004, 110–112). Näitä tilinpäätöksestä laskettavia yrityksen taloudellista suorituskykyä mittaavia lukuja kutsutaan tunnusluvuiksi. Tunnusluvut

jaetaan perinteisesti kolmeen ryhmään: kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukuihin. Näiden rinnalle ovat nousseet tehokkuutta mittaavat kiertonopeustunnusluvut ja yrityksen konkurssi herkkyyttä mittaavat z-luvut.

Perinteisesti nämä tunnusluvut esitetään suhdelukumuotoisina, etenkin siksi, että se mahdollistaa tunnuslukujen vertailtavuuden erikokoisten yritysten ja eri vuosien välillä (Niskanen & Niskanen 2004, 110–112). Lisäksi ne muunnetaan yleensä prosenttilukumuotoihin helpomman analysoinnin vuoksi.

Tunnuslukujen mittaustulosten tarkkuus riippuu pääasiassa tilinpäätösaineiston luotettavuudesta (Niskanen & Niskanen 2004, 110–112). Tämän lisäksi tuloksiin ja mittareiden valintaan liittyy niiden validiteetti eli kyky mitata haluttua ominaisuutta sekä reliabiliteetti eli tunnusluvun luotettavuus halutun ominaisuuden mittaamisessa.

3.4.1 Kannattavuuden tunnusluvut

Puhuttaessa tilikauden kannattavuudesta tarkoitetaan sillä tilikaudelle kohdistettujen tulojen ja menojen välistä erotusta (Kallunki, Lantto & Sahlström 2008, 125). Nämä voivat kuitenkin vaihdella investointien ja suhdannevaihtelujen vuoksi voimakkaasti (Kallunki & Kytönen 2004, 74). Tästä johtuen on hyvä ottaa huomioon, että lyhyen aikavälin kannattavuus ei välttämättä ole tae yrityksen pitkän aikavälin kannattavuudesta (Kallunki ym. 2008, 125). Siksi analyysiä olisi hyvä täydentää seuraamalla yrityksen kannattavuutta useamman tilikauden ajalta (Kallunki & Kytönen 2004, 74).

Liikevoittoprosentti kuvastaa varsinaisen liiketoiminnan tuotoista jäljellä olevaa osaa ennen rahoituskuluja ja veroja (Niskanen & Niskanen 2004, 112–113). Se lasketaan jakamalla liikevoitto liiketoiminnan tuotoilla. Sitä voidaan soveltaa yksittäisen yrityksen kehittymisen seuraamiseen. **Liiketulosprosentti** eroaa liikevoitosta siinä, että se lasketaan oikaistusta tuloslaskelmasta (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 56).

$$\text{Liiketulosprosentti} = \frac{\text{Liiketulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} * 100 \% \quad (1)$$

Liiketuulosprosentin arvioimiseen voidaan yritystutkimusneuvottelukunnan (2005, 56) mukaan soveltaa seuraavia arvoja:

- Yli 10 % hyvä
- 5-10 % tyydyttävä
- alle 5 % heikko

Sijoitetun pääoman tuotto prosentti kuvastaa säännöllisestä liiketoiminnasta saadun tuoton suhdetta tuottoa vaativaan pääomaan, joita ovat oma pääoma sekä korollinen vieraspääoma (Kallunki & Kytönen 2004, 74). Se on käytetyimpiä yrityksen taloudellisia tavoitteita kuvaavia tunnuslukuja (Kallunki ym. 2008, 130). Sijoitetun pääoman tuotto prosenttia voidaan parantaa niin sanotulla ”kulujahdilla”, jonka tarkoituksena on karsia yrityksen turhia kuluja nettotuloksen parantamiseksi (Kallunki & Kytönen 2004, 77). Lisäksi mikäli sama liikevaihto voidaan saavuttaa yrityksessä pienemmällä pääomalla, saadaan sillä tunnusluvun arvoa paremmaksi. Tätä tuottamattoman pääoman karsimista kutsutaan taseen siivoukseksi.

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto-} \quad \frac{\text{Nettotulos + rahoituskulut + verot}}{\text{Sijoitettu pääoma}} * 100 \% \quad (2)$$

prosentti =

Sijoitetun pääoman tuotto prosenttien voidaan katsoa olevan välttävällä tasolla silloin, kun se saavuttaa vähintään korollisesta vieraasta pääomasta maksettavan keskimääräisen rahoituskuluprosentin (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 60).

Käyttökate prosentti on paljon käytetty voitto prosenttiin perustuva tunnusluku (Leppiniemi & Kykkänen 2005, 124). Se ilmaisee yrityksen liiketoiminnan tuloksen ennen poistojen ja rahoituserien huomioimista (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 55–56). Se saadaan jakamalla käyttökate liiketoiminnan yhteen lasketuilla tuotoilla.

$$\text{Käyttökatepro-} \quad \frac{\text{Käyttökate}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} * 100 \% \quad (3)$$

sentti =

Tunnusluvulle ei voida määritellä yleispätevää tavoitearvoa mutta yritystutkimusneuvottelukunta (2005, 56) on antanut sille suosituksensa toimialoittain seuraavasti:

- teollisuus 10–25 %
- kauppa 2-10 %
- palvelu 5-15 %

Rahoitustulosprosentti saadaan lisäämällä yrityksen nettotulokseen vähennetyt poistot ja arvonalentumiset ja jakamalla nämä liiketoiminnan yhteen lasketuilla tuotoilla (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 57).

$$\text{Rahoitustulosprosentti} = \frac{\text{Rahoitustulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} * 100 \% \quad (4)$$

Rahoitustuloksen tulisi riittää kattamaan lainojen lyhennykset, investointien omarahoitusosuudet, käyttöpääoman lisäykset sekä oman pääoman voitonjaon (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 57). Näistä syistä sen tulisi ylittää nollataso lyhyelläkin aikavälillä.

3.4.2 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Yrityksen pitkän aikavälin kykyä suoriutua maksuvelvoitteista mitataan vakavaraisuutta arvioivilla tunnusluvuilla (Kallunki ym. 2008, 142–143). Se pureutuu erityisesti yrityksen rahoitusrakenteeseen eli oman ja vieraan pääoman suhteeseen. Yleisimpiä käytettyjä vakavaraisuutta mittaavia tunnuslukuja ovat nettovelkaantumisaste, omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuneisuus.

Nettovelkaantumisaste mittaa nettovelkojen suhdetta omaan pääomaan (Kallunki ym. 2008, 143). Mitä suurempi oma pääoma on suhteessa vieraaseen korolliseen pääomaan, sitä vakavaraisempi yritys on.

$$\text{Nettovelkaantumisaste} = \frac{\text{Korollinen vieras pääoma} - \text{likvidit varat}}{\text{Oma pääoma}} * 100 \% \quad (6)$$

Tunnusluvun arvoa voidaan pitää hyvänä sen jäädessä alle yhden (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 63).

Omavaraisuusaste kertoo kuinka suuri osuus yrityksen varallisuudesta on omaa pääomaa (Kallunki ym. 2008, 147). Täten se luo uuden näkökulman nettovelkaantumisasteeseen verrattaessa. Oman pääoman kasvaessa yrityksen kyky selviytyä vieraan pääoman rasitteista kasvaa täten vakavaraisen yrityksen omavaraisuusaste onkin korkea (Kallunki & Kytönen 2004, 81). Yrityksen kannattavuuden kasvu vaikuttaa yleensä myönteisesti myös yrityksen omavaraisuuteen, täten liiallista vieraan pääoman käyttöä ja sen tuomia korkokustannuksia tulisikin välttää yrityksissä.

$$\text{Omavaraisuusaste-} \frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma - Saadut ennakot}} * 100\% \quad (7)$$

prosentti =

Yritystutkimusneuvottelukunta (2005, 62) antaa omavaraisuusasteelle oheiset ohjearvot:

- yli 40 % hyvä
- 20–40 % tyydyttävä
- alle 20 % heikko

Suhteellisessa velkaantuneisuudessa yrityksen vieras pääoma suhteutetaan liikevaihtoon (Niskanen & Niskanen 2004, 132). Tunnuslukua ei voi verrata eri toimialalla toimivien yritysten lukuihin niiden mahdollisesti hyvin erilaisten kustannus- ja taserakenteiden vuoksi. Siihen ei kuitenkaan vaikuta tilinpäätösten joustokohdat, joten sen arvo saadaan luotettavasti myös oikaisemattomista tilinpäätöstiedoista (Kallunki & Kytönen 2004, 82).

$$\text{Suhteellinen velkaantuneisuus} = \frac{\text{Taseen velat - Saadut ennakot}}{\text{Liikevaihto (12kk)}} * 100\% \quad (8)$$

Yritystutkimusneuvottelukunta (2005, 62) antaa tunnusluvun toimialasidonnaisuudesta huolimatta sille kyseiset ohjearvot:

- alle 40 % hyvä

- 40–80 % tyydyttävä
- yli 80 % heikko

3.4.3 Maksuvalmiuden tunnusluvut

Maksuvalmius mittaa yrityksen kykyä selviytyä sille syntyvistä lyhytaikaisista maksuvelvoitteista (Kallunki & Kytönen 2004, 84). Se siis kuvastaa yrityksen likviditeetin eli rahoituksen riittävyttä. Maksuvalmiuden ollessa hyvällä tasolla yrityksen ei tarvitse hakea kalliimpaa rahoitusta velvoitteiden hoitoon muualta. Toisaalta liian korkea maksuvalmius sitoo yrityksen varallisuutta pois paremmin tuottavista kohteista.

Quick ratio on kaikista tarkin mittari mittaamaan yrityksen maksuvalmiutta, sillä se huomioi vain yrityksen rahoitusomaisuuden (Kallunki ym. 2008, 156). Kasvattamalla yrityksen rahoitusomaisuutta maksuvalmius vahvistuu (Kallunki & Kytönen 2004, 86–87). Lisäksi parantamalla yrityksen tulorahoitusta lyhytaikaisen vieraan pääoman tarve vähenee.

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieraspääoma} - \text{Saadut ennakot}} \quad (9)$$

Quick ration ohjearvoiksi yritystutkimusneuvottelukunta (2005, 66) esittää seuraavaa:

- yli 1 hyvä
- 0,5 – 1 tyydyttävä
- alle 0,5 heikko

Current ratio huomioi yrityksen likviditeetit varat quick ratiota laajemmin, koska siinä huomioidaan myös yrityksen vaihto-omaisuus likvidiksi omaisuudeksi (Kallunki ym. 2008, 159). Quick ratiota käytetään kuitenkin current ration rinnalla vaih-

to-omaisuuden oikean arvostuksen vaikeuden vuoksi, koska se on hyvin toimiala kohtaista (Kallunki & Kytönen 2004, 87).

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Vaihto-omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}} \quad (10)$$

Current ration ohjearvoja ovat yritystutkimusneuvottelukunnan (2005, 67) mukaan:

- yli 2 hyvä
- 1 – 2 tyydyttävä
- alle 1 heikko

3.4.4 Kiertoaika- eli tehokkuusluvut

Yrityksen rahan sitoutumista, maksuaikoja sekä varaston kiertonopeutta voidaan mitata kiertoaika-tunnusluvuilla (Leppiniemi & Kykkänen 2005, 129). Näitä voidaan nimittää myös tehokkuusluvuiksi, koska lyhentämällä tulojen kertymisaikaa ja kasvattamalla menojen kertymisaikaa yritys kykenee tehostamaan toimintaansa (Kallunki & Kytönen 2004, 88).

Myyntisaamisten kiertoaika kertoo sen ajan päivissä miten nopeasti myyntitulot muuttuvat saamisista konkreettisesti saaduksi rahaksi (Leppiniemi & Kykkänen 2005, 129). Myyntisaamisten kiertoaikaa laskiessa on huomioitava, että myyntisaamisiin voi sisältyä eriä, kuten arvonnlisävero sekä käyttöomaisuuden myynti, jotka eivät ole liikevaihtoa. Tästä johtuen myyntisaamisten kiertoaika on todennäköisesti todellisuudessa lyhyempi (Kallunki & Kytönen 2004, 89). Parantaakseen myyntisaamisten kiertoaikaa, yritys voi esimerkiksi siirtää käteismyyntiin tai tiukentaa maksuehtojaan.

$$\text{Myyntisaamisten kier-} \quad \frac{365 * \text{Myyntisaamiset}}{\text{Liikevaihto}} \quad (11)$$

toaika =

Ostovelkojen kiertoaika taasen kuvastaa yrityksen itsensä maksupolitiikkaa (Leppiniemi & Kykkänen 2005, 129). Sillä voidaan selvittää miten kauan yrityksen

ostot ovat velkana ennen maksamista. Laskettaessa ostovelkojen kiertoaikaa tulisi varmistua siitä, että taseen ostovelat liittyvät kokonaisuudessaan aine- ja tarvikeostoihin, koska mikäli ostovelkoihin sisältyy investointeihin liittyviä ostovelkoja, nostavat ne ostovelkojen kiertoaikaa huomattavasti (Kallunki & Kytönen 2004, 90). Ostovelkojen kiertojen kasvaessa normaalia pidemmäksi on se useimmiten merkki maksuvalmiusongelmista yrityksessä, tämä on lisäksi erittäin kallis rahoituskeino yritykselle korkean korkonsa vuoksi.

$$\text{Ostovelkojen kiertoaika} = \frac{365 * \text{Ostovelat}}{\text{Ostot} + \text{Ulkopuoliset palvelut}} \quad (12)$$

3.4.5 Kriisitunnusluvut

Yrityksien konkurssiriskistä viestiviä signaaleita on pyritty muuntamaan tunnuslukujen muotoon, näiden avulla voidaan poimia konkurssin oireita ja vaaran merkkejä toiminnassa olevista yrityksistä (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 303). Yleisesti nämä ovat yhdistelmiä useampaa eri osa-aluetta mittaavista tunnusluvuista. Tällaisia tunnuslukuja ovat muun muassa Prihtin z –luku sekä Laitisen z-luku.

Erkki K. Laitisen kehittämä yhdistelmäluke, *kolmen muuttujan z-luku*, on yksi keino arvioida yrityksen riskisyyttä (Laitinen 2002, 189). Tunnuksluvussa painokerroimien avulla yhdistetään maksuvalmiuden, kannattavuuden ja vakavaraisuuden osa-alueet. Tunnuksluvun kriittiseksi arvoksi on määritelty noin 20, tätä pienempiä arvoja saavat yritykset voidaan siis tunnuksluvun mukaan katsoa riskiyrityksiksi.

$$Z = 1,77 * \text{Rahoitustulos- \%} + 14,14 * \text{Quick ratio} + 0,54 * \text{Omavaraisuusaste} \quad (13)$$

3.5 Kassavirtalaskelman laatiminen

Rahavirtalaskelmia tehdessä yrityksen tuloista ryhdytään vähentämään menoja taloudellisen etuoikeusjärjestyksen mukaisessa järjestyksessä (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 271). Laskelmien tehtävänä on selvittää miten kauan yrityksen tulo-

rahoitus kestää ennen kuin yritys joutuu siirtymään ulkoisen rahoituksen käyttämiseen toiminnan pyörittämiseksi.

Kassavirtalaskelma on käytetyimpiä rahavirtalaskelmien tyyppisiä (Kallunki & Kytönen 2004, 97). Siinä, rahavirtalaskelmien laatimisen periaatteiden mukaisesti, kassamyyntituloista ryhdytään vähentämään kassasta maksuja niiden toiminnan jatkuvuuden kannalta oleellisessa järjestyksessä. Kassavirtalaskelman laatimiseksi sen perusteena olevasta suoriteperusteisesta tuloslaskelmasta ja taseesta muunnetaan erät kassavirtaperusteisiksi.

Kassatulot myynneistä saadaan lisäämällä liikevaihtoon tilikauden alussa myyntisaamisina olleista eristä kassaan saadut maksut sekä vähentämällä tilikauden lopulla myyntisaamisina olevat saamiset myynneistä (Kallunki & Kytönen 2004, 97). Näiden lisäksi vähennetään edellisellä kaudella kassaan saadut ennakkomaksut ja lisätään kuluvan tilikauden aikana saadut ennakkomaksut.

Kassamenot ostoista saadaan lisäämällä kuluvan tilikauden aikana maksetut ostovelat aine-, tarvike- ja tavaraostoihin (Kallunki & Kytönen 2004, 98). Näistä tulee kuitenkin vähentää edellisen kauden aikana maksetut ennakot sekä lisätä tänä vuonna maksetut ennakot.

Muut kassasta maksut sisältävät muita kassasta maksuja, henkilöstökuluja sekä muita liiketoiminnan maksuja (Kallunki & Kytönen 2004, 99). Niihin tulee lisätä kuluvan vuoden maksetut siirtovelat sekä vähentää siirtovelat, jotka on tarkoitus maksaa vasta seuraavana vuotena.

Rahoitustuotot ja – kulut sekä verot saadaan tuloslaskelmasta suoraan (Kallunki & Kytönen 2004, 100). Lisäksi mahdolliset osingot saadaan liitetiedoista. **Satunnaiset tuotot ja kulut** huomioidaan myös laskelmassa, mikäli ne on eritelty (Kallunki & Kytönen 2004, 100).

Investointien aiheuttamat kassamenot saadaan pysyvien vastaavien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutoksena sekä eliminoimalla poistojen ja arvostuserien vaikutus (Kallunki & Kytönen 2004, 100).

Rahoituseriä laskettaessa huomioidaan vain sellaiset erät, joita ei ole aikaisemmin huomioitu (Kallunki & Kytönen 2004, 101–102). Tämä sisältää siis oman pää-

oman muutoksen, pitkäaikaisen vieraan pääoman muutoksen, lyhytaikaisen vieraan pääoman muutoksen, lyhytaikaisten saamisten muutoksen sekä likvidien varojen muutoksen.

Näiden erien avulla saadaan muodostettua yritystutkimusneuvottelukunnan suositusten mukainen kassavirtalaskelma (Taulukko 3) (Kallunki & Kytönen 2004, 97;103). Laskelma auttaa huomattavasti yrityksen likviditeetin tarkastelussa sekä sen rahoituksellisen aseman arviointia.

Taulukko 3. Kassavirtalaskelman kaava
(Kallunki & Kytönen 2004, 103)

KASSAVIRTALASKELMA
Kassatulot myynneistä
+ Liiketoiminnan muut tulot
- Kassamenot ostoista
- Muut lyhytvaikutteiset menot
+ Valmistus omaan käyttöön
= Toimintajäämä
+ Rahoitustuotot
- Rahoituskulut
- Kassamenot veroista
- Kassamenot osingoista
+/- Satunnaiset tuotot ja kulut
= Rahoitusjäämä
+/- Kassamenot investoinneista
+/- Sijoitusten ja pitkäaikaisten saamisten muutos
= Investointijäämä
+/- Oman pääoman muutos
+/- Pitkäaikaisen vieraan pääoman muutos
+/- Lyhytaikaisen vieraan pääoman muutos
+/- Muiden lyhytaikaisten saamisten muutos
+/- Likvidien varojen muutos
= 0

4 MALLIANALYYSI LUOTONANTAJALLE

Tässä luvussa esitellään opinnäytetyön toimeksiantaja sekä case-yritys. Tämän jälkeen suoritetaan mahdolliset oikaisutoimenpiteet case-yrityksen viralliselle tilinpäätökselle, jotta siitä saadaan käyttö- ja vertailukelpoinen tilinpäätösanalyysiä sekä tunnuslukujen laskentaa varten. Sitten lasketaan case-yritykselle valittujen tunnuslukujen arvot sekä verrataan niitä toimialan mediaaneihin. Lisäksi arvioidaan niiden soveltuvuutta luotonantajan näkökulmasta toteutettavalle tilinpäätösanalyysille.

4.1 Toimeksiantaja ja case-yritys

Opinnäytetyöni toimeksiantajana toimii Ylihärjän Säästöpankki, joka on säätiömuotoinen rahoitusalan toimija. Pankilla on viisi konttoria, joissa toimii yhteensä keskimäärin 25 toimihenkilöä, jokaisella konttorilla on lisäksi oma aluejohtajansa. Ylihärjän Säästöpankin pääkonttori on perustettu jo vuonna 1900. Pankilla on siis pitkät ja perinteikkäät juuret rahoitusallalla. Ensimmäinen lisäkonttori avattiin vuonna 1994 Isoonkyröön. Tämän jälkeen konttoreiden määrä on lisääntynyt vuonna 1996 Kauhavalle avatulla konttorilla, 1998 Alahärmään avatulla konttorilla sekä vuonna 2009 Lapualla perustetulla konttorilla.

Case-yritys on osakeyhtiömuotoinen yritys, jonka toimialaluokitus on: TOL 41200 Asuin- ja muiden rakennusten rakentaminen. Case-yrityksestä käytetään nimitystä Yritys X Oy sen identiteetin suojelemiseksi.

4.2 Aineiston hankinta

Koska työtä toteutetaan kehittämishankkeena, perustuu aineisto pitkälti asiaa käsittelevään kirjallisuuteen sekä internet-lähteisiin. Mallianalyyssissä hyväksikäytettävä tilinpäätös (liite 1) on pankin toimittama case-yrityksen virallinen tilinpäätös vuosilta 2011 ja 2012.

Tämän lisäksi toteutin haastattelun (liite 2) tukemaan tunnuslukujen valintaa sekä löytääkseni merkityksellisimmät asiat tilinpäätösanalyysistä nimenomaan pankin luottopäätäjän näkökulmasta. Haastattelin siis pankin yritysrahoituksen parissa työskentelevää aluejohtajaa, joka työnkuvassaan myös käsittelee yritysten tilinpäätöksiä ja tekee näistä analyysejä luottopäätösten tueksi. Haastattelu toteutettiin lomakehaastatteluna, jossa haastattelu noudattaa ennalta määrättyjen kysymysten mukaista kaavaa (Hirsjärvi & Hurme, 2001). Haastattelun teemana oli tilinpäätösanalyysin käyttö pankissa. Lomakehaastattelun käyttö vaikutti järkevimmältä ratkaisulta, koska minulla oli selkeästi tiedossa mitä asioita haluan haastattelun avulla selvittää.

Haastattelun vastauksissa (liite 3) nousi esille tilinpäätösanalyysin merkitys yrityksen taloudellisen menestyksen seurannassa, mutta samalla todettiin myös se, että tärkein huomio tulisi kuitenkin kiinnittää tulevaisuuden arviointiin. Vakavaraisuudelle ei haastattelun perusteella syntynyt niin suurta painoarvoa kuin olin ennakoita olettanut, vaan pankin näkökulmasta oleellisemmaksi nousi yrityksen kannattavuuden arviointi sekä kassavirtojen ennustaminen.

4.3 Mallianalyysin oikaisutoimenpiteet

Tilinpäätösten oikaisuilla pyritään tekemään tilinpäätökset vertailukelpoisiksi eri yritysten ja eri vuosien välillä (Kallunki & Kytönen 2004, 29). Case-yrityksen tilinpäätöksestä puuttuu kuitenkin liitetiedot ja toiminta on muutenkin suhteellisen pientä. Näistä syistä johtuen tyydytään vain sijoittamaan yrityksen tuloslaskelmasta ja taseesta niissä ilmoitetut luvut oikaistun tuloslaskelman ja taseen yritystutkimuslautakunnan esittämiin mallipohjiin. Oletetaan siis etteivät tilinpäätöksen erät sisällä sinne kuulumattomia eriä. Näitä oikaistun tuloslaskelman ja taseen tietoja käytetään hyväksi yrityksen tunnuslukujen laskennassa. Taulukossa (Taulukko 4) on esitetty Yritys X Oy:n oikaistu tuloslaskelma vuosina 2012 ja 2011.

Taulukko 4. Yritys X Oy:n oikaistu tuloslaskelma

Yritys X Oy oikaistu tuloslaskelma		1.1.-31.12.2012		1.1.-31.12.2011	
LIIVEVAIHTO		631 723,42		434 252,43	
Liiketoiminnan muut tuotot		+		+	
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ		631 723,42		434 252,43	
Aine- ja tarvikekäyttö	60 300,83			31 857,74	
Ulkopuoliset palvelut	+ 283 604,10			+ 171 199,52	
Henkilöstökulut	+ 115 633,02			+ 70 583,78	
Laskennallinen palkkorjaus	+ -			+ -	
Liiketoiminnan muut kulut	+ 63 400,06			+ 27 793,54	
Valmisteveraston lisäys/vähennys	-/+ -	-	522 938,01	-/+ -	- 301 434,58
KÄYTTÖKATE		108 785,41		132 817,85	
Suunnitelman mukaiset poistot	-	-	45 565,60	-	25 010,96
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	-	-	-	-	-
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset	-	-	-	-	-
LIIKETULOS		63 219,81		107 806,89	
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista	+	-	-	+	-
Muut korko- ja rahoitustuotot	+	1 410,99	-	+	0,42
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-	7 452,90	-	-	3 408,38
Kurssierot	+/-	-	-	+/-	-
Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset	-	-	-	-	-
Välittömät verot	-	14 008,58	-	-	25 822,70
NETTOTULOS		43 169,32		78 576,23	
Satunnaiset tuotot	+	-	-	+	-
Satunnaiset kulut	-	115,66	-	-	230,03
KOKONAISTULOS		43 053,66		78 346,20	
Poistoeron lisäys/vähennys	-/+	-	-	-/+	-
Vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys	-/+	-	-	-/+	-
Laskennallinen palkkorjaus	+	-	-	+	-
Käyvän arvon muutokset	+/-	-	-	+/-	-
Muut tuloksen oikaistut	+/-	-	-	+/-	-
TILIKAUDEN TULOS		43 053,66		78 346,20	

Oikaistuun tuloslaskelmaan siis siirrettiin vain suoraan tiedot virallisesta tuloslaskelmasta vuosilta 2011 ja 2012. Koska liitetietoja ei ollut, oletetaan että, tiedot ovat sellaisenaan oikeellisia ja käyttökelpoisia oikaistuun tuloslaskelmaan. Seuraavassa taulukossa (Taulukko 5) on esitetty Yritys X Oy:n oikaistun taseen vastaavaa puoli.

Taulukko 5. Yritys X Oy:n oikaistu tase; vastaavaa

Yritys X Oy oikaistu tase vastaavaa			
		31.12.2012	31.12.2011
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Kehittämismenot		-	-
Liikearvo		-	-
Muut aineettomat hyödykkeet		-	-
Aineettomat hyödykkeet yhteensä		-	-
Maa- ja vesialueet		-	-
Rakennukset ja rakennelmat		-	-
Koneet ja kalusto		206 613,57	84 379,17
Muut aineelliset hyödykkeet		-	-
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		206 613,57	84 379,17
Sisäiset osakkeet ja osuudet		-	-
Muut osakkeet ja osuudet		33 016,00	15 972,00
Sisäiset saamiset		-	-
Muut saamiset ja sijoitukset		-	-
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset		33 016,00	15 972,00
Leasing vastuukanta		-	-
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Aineet ja tarvikkeet		-	-
Keskeneräiset tuotteet		-	-
Muu vaihto-omaisuus		-	-
Vaihto-omaisuus yhteensä		-	-
Myyntisaamiset		2 898,52	135,30
Sisäiset myyntisaamiset		-	-
Muut sisäiset saamiset		-	-
Muut saamiset		37 923,70	9 496,02
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä		40 822,22	9 631,32
Rahat ja rahoitusarvopaperit		21 290,42	67 317,84
Vastaavaa yhteensä		301 742,21	177 300,33

Taseen vastaavaa puolella virallisen tilinpäätöksen lyhytaikaiset siirtosaamiset ja muut lyhytaikaiset saamiset on yhdistetty oikaistun taseen erään muut saamiset. Rahat ja rahoitusarvopaperit sisältävät virallisesta tilinpäätöksestä rahat ja pankkisaamiset. Muut taseen erät siirrettiin sellaisinaan virallisesta taseesta oikaistuun taseeseen. Seuraavassa taulukossa (Taulukko 6) on esitetty Yritys X Oy:n oikaistun taseen vastattavaa puoli.

Taulukko 6. Yritys X Oy:n oikaistu tase; vastattavaa

Yritys X Oy oikaistu tase vastattavaa				
			31.12.2012	31.12.2011
OMA PÄÄOMA				
	Osake- tai muu peruspääoma		2 500,00	2 500,00
	Ylikurssi- ja arvonorotusrahasto		-	-
	Käyvän arvon rahasto		-	-
	Muut rahastot		-	-
	Kertyneet voittovarot		74 755,66	4 039,46
	Tilikauden tulos		43 053,66	78 346,20
	Pääomalainat		-	-
	Taseen oma pääoma yhteensä		120 309,32	84 885,66
	Poistoero		-	-
	Vapaaehtoiset varaukset		-	-
	Poistoero ja varaukset yhteensä		-	-
	Oman pääoman oikaisut		-	-
	Oikaistu oma pääoma yhteensä		120 309,32	84 885,66
VIERAS PÄÄOMA				
	Pääomalainat		-	-
	Lainat rahoituslaitoksilta		157 446,42	58 558,00
	Eläkelainat		-	-
	Saadut ennakot		-	-
	Sisäiset velat		-	-
	Muut pitkäaikaiset velat		-	-
	Pitkäaikainen vieras pääoma yhteen		157 446,42	58 558,00
	Laskennallinen verovelka		-	-
	Pakolliset varaukset		-	-
	Leasingvastuukanta		-	-
	Korolliset lyhytaikaiset velat		-	-
	Saadut ennakot		-	-
	Ostovelat		7 593,93	10 869,06
	Sisäiset ostovelat		-	-
	Muut sisäiset korolliset velat		-	-
	Muut sisäiset korottomat velat		-	-
	Muut korottomat lyhytaikaiset velat		16 392,54	22 987,61
	Lyhytaikainen vieras pääoma yhteen		23 986,47	33 856,67
	Oikaistu vieraspääoma yhteensä		181 432,89	92 414,67
	Vastattavaa yhteensä		301 742,21	177 300,33

Yritys X Oy:n oikaistun taseen vastattavaa puolella suurin osa eristä myös siirrettiin suoraan virallisesta taseesta. Oikaistun taseen muut korottomat lyhytaikaiset

velat sisältävät virallisen taseen eristä muut lyhytaikaiset velat sekä lyhytaikaiset siirtovelat.

4.4 Tunnuslukujen laskenta ja soveltavuuden arviointi

Tässä luvussa lasketaan case-yrityksen tunnuslukuja kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden osa-alueilta. Lisäksi lasketaan muutama yrityksen tilan arvioinnin kannalta oleellista tunnuslukua, jotka liittyvät maksukäyttäytymiseen sekä yrityksen konkurssiherkkyyden ennustamiseen. Tunnuslukujen valinnat perustuvat omiin näkemyksiini, kirjallisuudesta saatuihin viitteisiin, Suomen Asiakastiedon Rating Alfa:n laskennassa käytettäviin tunnuslukuihin sekä pankin haastattelussa esille nousseisiin tunnuslukuihin.

Kannattavuutta arvioidaan liikeulosprosentin, käyttökateprosentin, rahoitustulosprosentin sekä sijoitetun pääoman tuottoprosentin tunnusluvuilla. Vakavaraisuuden arviointiin käytetään nettovelkaantumisasastetta, omavaraisuusastetta sekä suhteellista velkaantuneisuutta. Yrityksen maksuvalmiutta mitataan quick ratiolla ja current ratiolla. Näiden lisäksi lasketaan myyntisaamisten kiertoajat, yrityksen maksukäyttäytymistä kuvaava ostovelkojen kiertoaika sekä yrityksen konkurssi-alttiudesta kertova Laitisen kolmen muuttujan Z-luku.

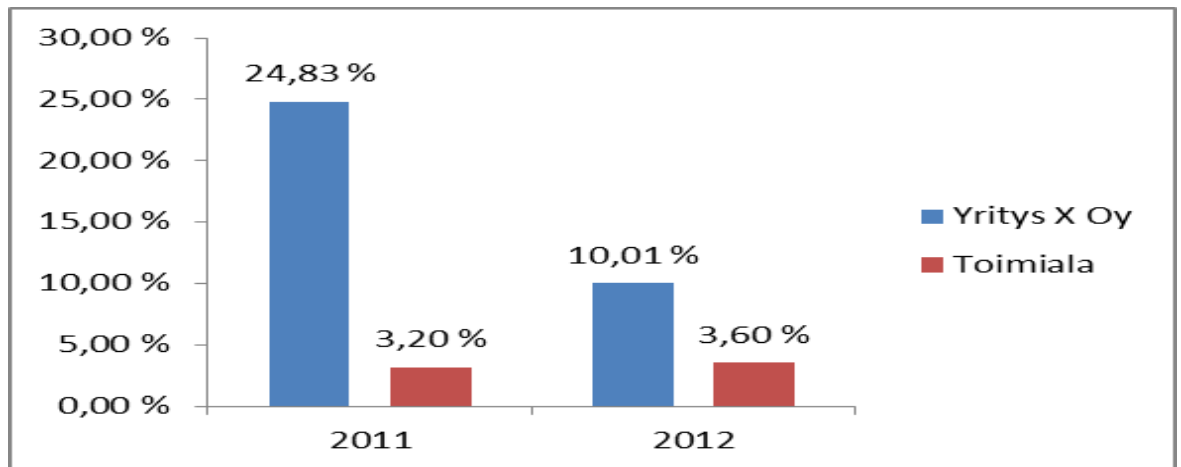
Tunnuslukuja verrataan, niiden minkä kohdalla se on mahdollista, Finnveran (2013) laatimiin toimialakohtaisiin tilinpäätöstilastoihin. Vertailtava toimiala on TOL 41200 Asuin- ja muiden rakennusten rakentaminen vuosilta 2011 ja 2012. Vertailuarvona käytetään toimialan mediaania eli keskilukua.

4.4.1 Kannattavuuden arviointi

Yritys X Oy:n kannattavuuden tarkastelussa käytetään käyttökateprosentin, sijoitetun pääoman tuottoprosentin, liikeulosprosentin sekä rahoitustuottoprosentin tunnuslukuja. Näiden tunnuslukujen avulla saadaan kattava, monipuolinen ja luotettava kuva yrityksen kannattavuuden tasosta.

Liikeulosprosentin arvoiksi saadaan kaavan (1) mukaisesti laskettaessa:

- Vuosi 2011: 24,83 %
- Vuosi 2012: 10,01 %

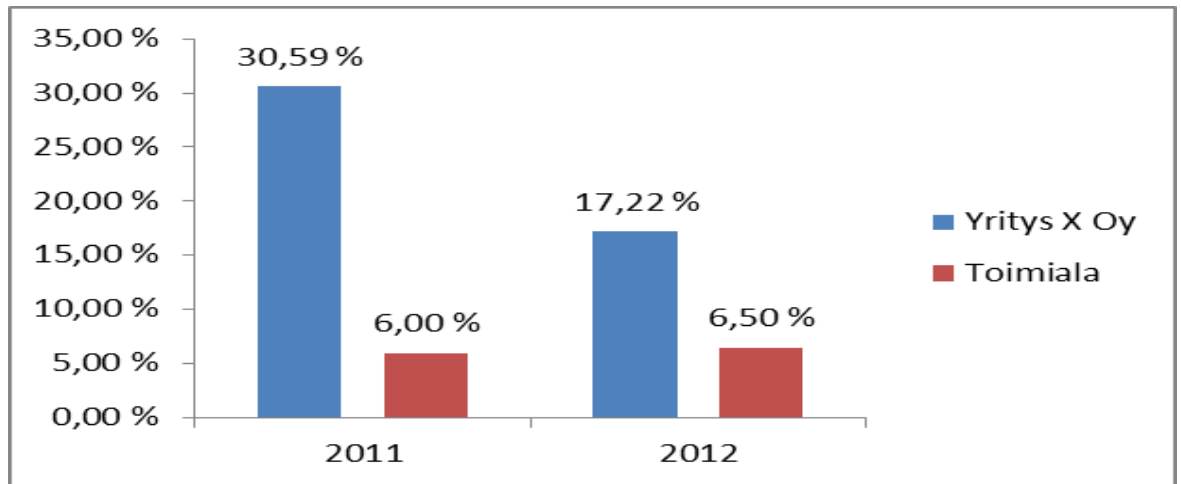
Kuvio 1. Liiketulosprosentin kehitys

Case yrityksen liiketulosprosentti on laskenut huomattavasti vuodesta 2011 vuoteen 2012 tultaessa. Yrityksen liiketulosprosentti ylittää kuitenkin molempina vuosina yritystutkimusneuvottelukunnan (2005, 56) asettaman rajan tunnusluvun hyvälle arvolle, joka on 10 prosenttia. Tunnusluvun perusteella voidaan siis todeta, että yrityksen varsinainen liiketoiminta on hyvin kannattavaa. Verrattaessa yrityksen liiketulosprosenttia toimialan mediaaniin voidaan sen huomata olevan selvästi sitä korkeammalla tasolla. Case-yrityksen kehitys on kuitenkin vastoin toimialan yleistä kehitystä, joka on noususuhdanteinen.

Tunnusluku on hyvä peruslähtökohta yrityksen taloudellisen tilanteen selvittämiseksi, koska se kertoo pähkinänkuoressa sen, onko yrityksen perusliiketoiminta kannattavalla tasolla. Se onkin osa Suomen Asiakastiedon ([viitattu 10.1.2014]) käyttämää rating alfaa sekä se nousi myös haastattelussa (liite 3) esille, minkä vuoksi se on mukana mallianalysissä.

Käyttökateprosentin arvoiksi saadaan kaavan (3) mukaisesti laskettaessa:

- Vuosi 2011: 30,59 %
- Vuosi 2012: 17,22 %

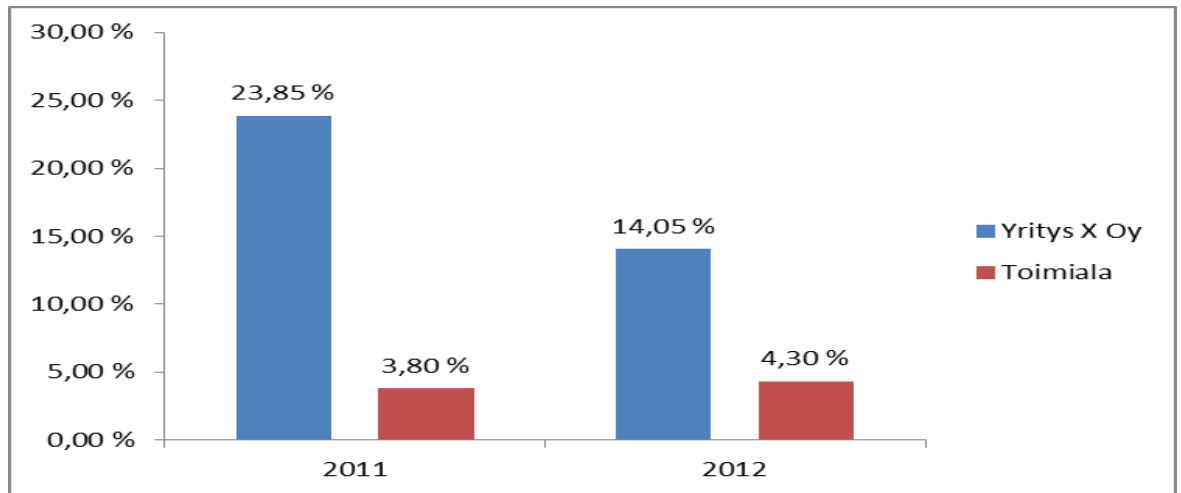
Kuvio 2. Käyttökateprosentin kehitys

Yrityksen käyttökateprosentti ylittää selvästi yritystutkimusneuvottelukunnan (2005, 56) asettamat rajat, jotka ovat 5-15 prosenttia, palveluja tuottaville yrityksille. Täten siis kannattavuus on käyttökateella tarkasteltuna myös hyvällä tasolla. Tässäkin tunnusluvussa on kuitenkin huomattavaa laskua edelliseen vuoteen verrattuna. Case-yritys ylittää jälleen monella prosentilla toimialan mediaani arvot molempina vuosina. Tämänkin tunnusluvun kohdalla toimialan mediaani on kasvanut, kun taas case-yrityksen kehityksen suunta on alaspäin.

Käyttökateprosentti kuvastaa liike-tulosprosentin tavoin yrityksen toiminnan kannattavuutta ja on täten oleellinen tunnusluku kannattavuuden mittaamiseen. Tunnusluvun soveltamisen puolesta luottohallintoon puhuvat niin Suomen Asiakastieto ([viitattu 10.1.2014]), Kontkanen (2009, 148) kuin myös pankin edustajan haastattelu (liite 3).

Rahoitustulosprosentin arvoiksi saadaan yritykselle laskemalla kaavan (4) mukaisesti:

- Vuosi 2011: 23,85 %
- Vuosi 2012: 14,05 %

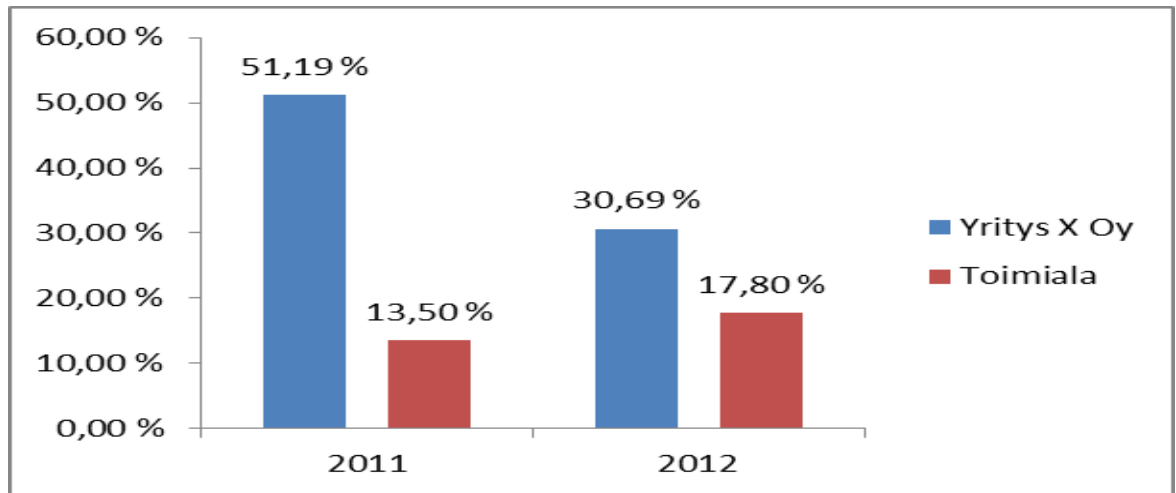
Kuvio 3. Rahoitustulosprosentin kehitys

Yritystutkimusneuvottelukunnan (2005, 57) esittämä nollatason raja ylittyy selvästi tällä tunnusluvulla yrityksen kohdalla. Tässäkin tunnusluvussa on kuitenkin laskua lähes 10 prosenttia, joten kehityksen suunta ei ole hyvä. Vuonna 2011 case-yritys ylittää toimialan mediaanin 20 prosentilla ja vielä vuonna 2012 eroa on case-yrityksen hyväksi lähes 10 prosenttia.

Rahoitustulosprosentin halusin ottaa mukaan tarkasteluun kahdesta syystä. Ensimmäkin se kuvastaa sitä riittääkö yrityksen rahoitustulos kattamaan muun muassa lainojen lyhennykset. Toisena syynä tunnusluvun mukaan ottamiseen on se, että se on osa Laitisen Z – luvun laskentaa, jota käytetään yrityksen konkurssiherkkyden ennustamiseen.

Sijoitetun pääoman tuotto prosentiksi saadaan yritykselle kaavan (2) mukaisesti:

- Vuosi 2011: 51,19 %
- Vuosi 2012: 30,69 %

Kuvio 4. Sijoitetun pääoman tuotto-%n kehitys

Vaikka tunnusluvun arvo on laskenut yli 20 prosenttia vuodesta 2011, on sen arvo yhä niin korkea, jotta sen voidaan katsoa olevan hyvällä tasolla. Case-yrityksen ja toimialan mediaanin välinen kuilu on kuroutunut melkoisesti vuosien 2011 ja 2012 välillä, mutta case-yrityksen sijoitetun pääoman tuotto-% on silti selvästi toimialan arvoa korkeampi.

Sijoitetun pääoman tuotto-% on yksi oleellisimpia tunnuslukuja tarkasteltaessa tilinpäätösanalyysiä luotonantajan näkökulmasta. Luotonantaja kuitenkin aina odottaa yrityksen saavan aikaan tuottoa siihen sijoitetulle/lainatulle pääomalle, tällöin sijoitusta voidaan pitää kannattavana ja yritys kykenee selviytymään myös tämän pääoman velvoitteista. Tämä tunnusluku on käytössä myös Suomen Asiakastiedon ([viitattu 10.1.2014]) rating alfassa. Tunnusluku nousi lisäksi esille pankin haastattelussa (liite 3) sekä Kontkanen (2009, 148) pitää sitä tärkeänä tunnuslukuna pankkitoiminnassa.

Kokonaisuudessaan yrityksen kannattavuuden voidaan katsoa olevan todella hyvällä mallilla. Laskua on kuitenkin selvästi havaittavissa vuodesta 2011 vuoteen 2012 siirryttäessä. Yrityksen tulisikin pyrkiä estämään tämän trendin jatkumista.

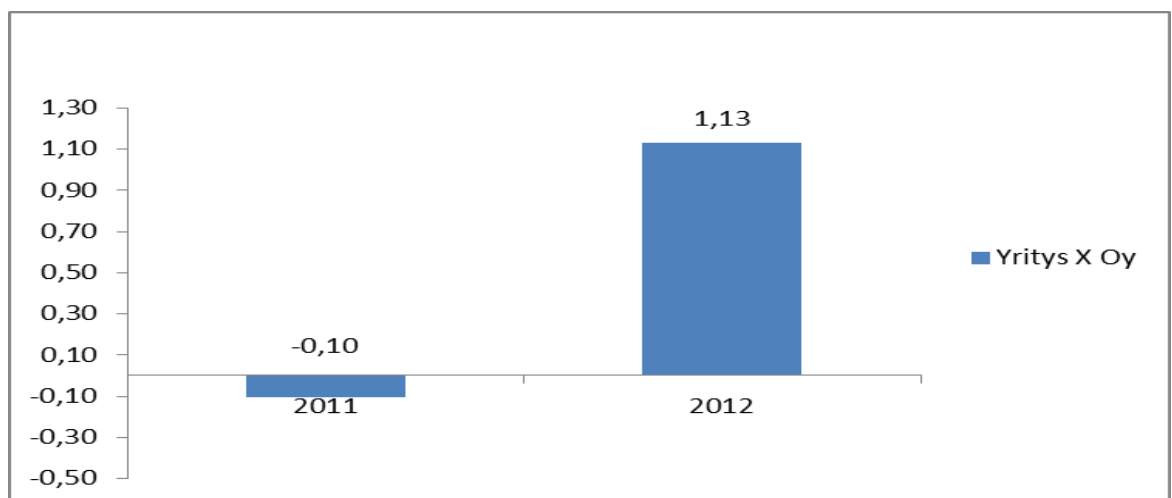
Kannattavuuden arviointi on avain asemassa luotottaessa yritystä. Huono kannattavuus alkaa ajallaan vaikuttaa myös yrityksen vakavaraisuuteen, mikä voi johtaa lopulta koko yrityksen toiminnan loppumiseen ja tätä kautta luottotappioiden realisoitumiseen. Erityisesti käyttökate-%n sekä sijoitetun pääoman tuotto-%n tunnuslukuihin ja niiden kehitykseen kannattaa kiinnittää huomiota.

4.4.2 Vakavaraisuuden arviointi

Yrityksen vakavaraisuuden arviointia varten käytetään nettovelkaantumisastetta, omavaraisuusastetta sekä suhteellista velkaantuneisuutta. Nämä ovat kaikki perinteisiä vakavaraisuuden arvioinnissa käytettäviä tunnuslukuja.

Nettovelkaantumisasteen arvoiksi saadaan kaavan (6) mukaisesti laskettaessa:

- Vuosi 2011: -0,10
- Vuosi 2012: 1,13

Kuvio 5. Nettovelkaantumisasteen kehitys

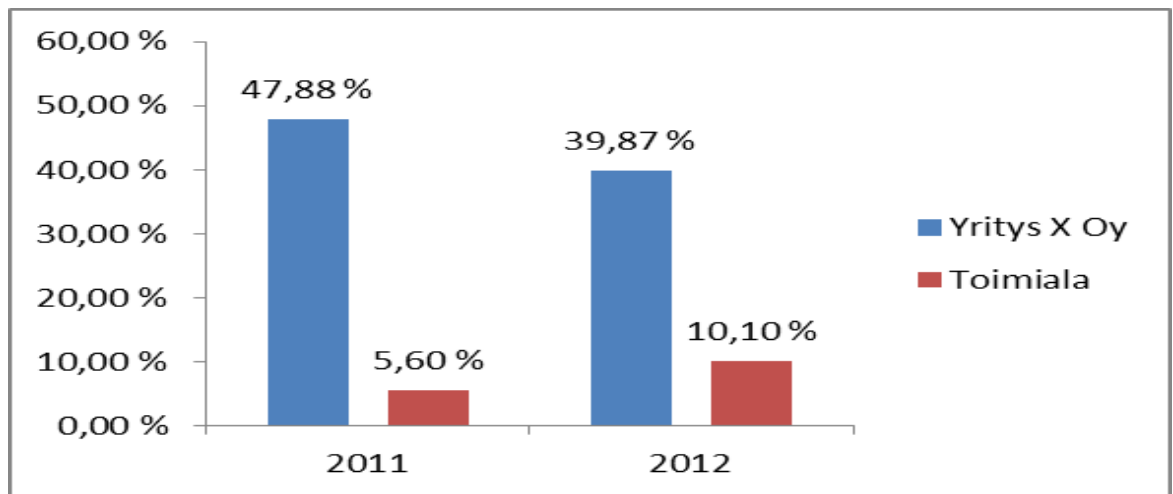
Vuonna 2011 yrityksen nettovelkaantumisaste alittaa selvästi yritystutkimusneuvottelukunnan (2005, 63) asettaman hyvän arvon ylärajan, joka on yksi. Vuonna 2012 kuitenkin yrityksen nettovelkaantumisaste ylittää tämän arvon joten heikentymistä on havaittavissa.

Net gearing eli nettovelkaantumisaste kuvaa hyvin yrityksen vakavaraisuutta huomioimalla yrityksen korollisen vieraan pääoman, joka suurimmassa osassa pienempiä yrityksiä varmasti on juurikin pankkien myöntämää rahoitusta. Suomen Asiakastieto ([viitattu 10.1.2014]) käyttääkin tätä tunnuslukua rating alfassaan.

Omavaraisuusasteen arvoiksi saadaan yritykselle kaavan (7) mukaisesti laskettaessa:

- Vuosi 2011: 47,88 %

- Vuosi 2012: 39,87 %

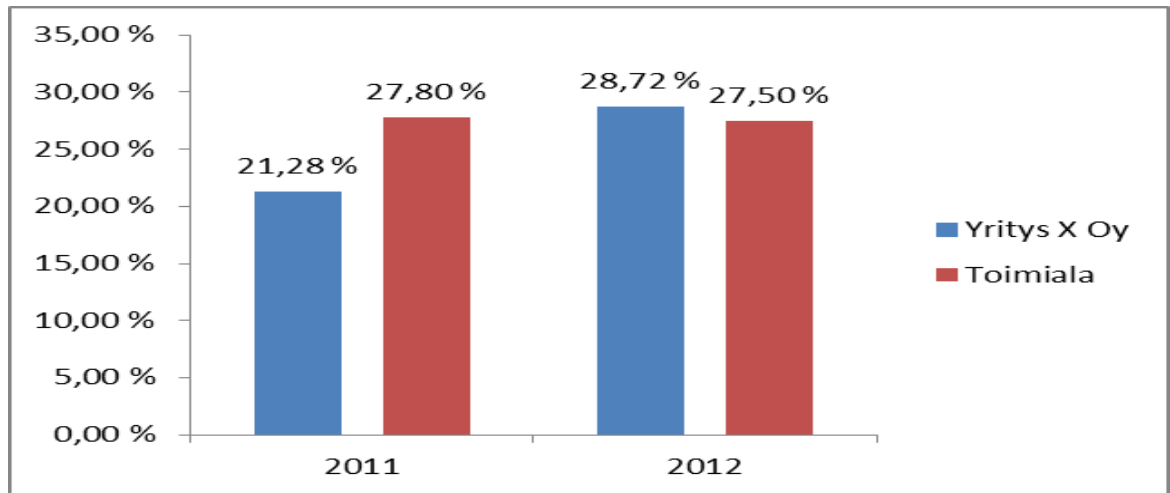
Kuvio 6. Omavaraisuusasteen kehitys

Yrityksen omavaraisuusaste on vuonna 2011 ollut erittäin hyvällä tasolla sen ylittäessä yritystutkimusneuvottelukunnan (2005, 62) asettaman 40 prosentin rajan hyvälle omavaraisuusasteelle. Vaikka arvo on vuonna 2012 noin kahdeksan prosenttia pienempi, yltää se silti lähes hyvän omavaraisuusasteen arvoon. Molempina vuosina toimialan mediaani jää kuitenkin todella kauas sekä case-yrityksen omavaraisuusasteen tasosta, kuten myös hyvänä pidetystä omavaraisuusasteen tasosta.

Omavaraisuusaste on oleellinen tunnusluku yrityksen vakavaraisuutta mitattaessa, koska korkea omavaraisuusaste johtaa parempaan selviytymiskykyyn vieraan pääoman luomista rasitteista yritykselle. Omavaraisuusaste onkin Kontkasen (2009, 148) mukaan tärkeä tunnusluku pankkitoiminnassa. Tämän lisäksi myös Suomen Asiakastieto ([viitattu 10.1.2014]) käyttää sitä rating alfansa laskemisessa.

Yrityksen *suhteellinen velkaantuneisuus* saadaan kaavan (8) mukaisesti laskettua:

- Vuosi 2011: 21,28 %
- Vuosi 2012: 28,72 %

Kuvio 7. Suhteellisen velkaantuneisuuden kehitys

Yrityksen suhteellinen velkaantuneisuus on kasvanut vuodesta 2011 vuoteen 2012 siirryttäessä yli seitsemän prosenttia. Tunnusluvun kehityksen suunta on huono, mutta näillä arvoilla ei yrityksellä tulisi olla huolta vielä velkaantuneisuutensa suhteen. Kuten kuviosta huomataan, on vuonna 2012 case-yrityksen suhteellinen velkaantuneisuus ylittänyt toimialan mediaanin suhteelliselle velkaantuneisuudelle, joka ei ole hyvä merkki.

Suhteellinen velkaantuneisuus kuvastaa siis yrityksen velkojen suhdetta sen toiminnan volyyymiin. Suurempi velkaisen yrityksen tulisi siis tavoitella suurempaa liikevaihtoaakin. Haastattelussa (liite 3) suhteellinen velkaantuneisuus oli ainut vakavaraisuuden tunnusluku, joka nousi esille. Tämän lisäksi Kontkanen (2009, 148) pitää sitä tärkeänä tunnuslukuna ja myös Suomen Asiakastieto ([viitattu 10.1.2014]) käyttää sitä rating alfan laskennassa.

Kokonaisuutena case-yrityksen vakavaraisuuden voidaan menneiden tietojen perusteella todeta olevan hyvällä tasolla. Vaikka kaikki tunnusluvut ovat olleet parempia vuonna 2011 kuin 2012, yltävät 2012 vuoden luvut myös vähintään tyydyttäviin arvoihin.

Yrityksen vakavaraisuuden tulisi olla hyvällä tasolla sitä luotottaessa, tällöin sen toiminta kestää mahdolliset tappiollisetkin vuodet. Vakavaraisuuden tunnusluvut ovat yleensä kuitenkin varsinkin yrityksen alkuvaiheissa todella matalalla tasolla, koska vierasta pääomaa on tarvittu investointeihin, jotta toiminta on saatu käynnistettyä. Tästä syystä on tärkeää huomioida yrityksen tulevaisuuden ennusteet ja

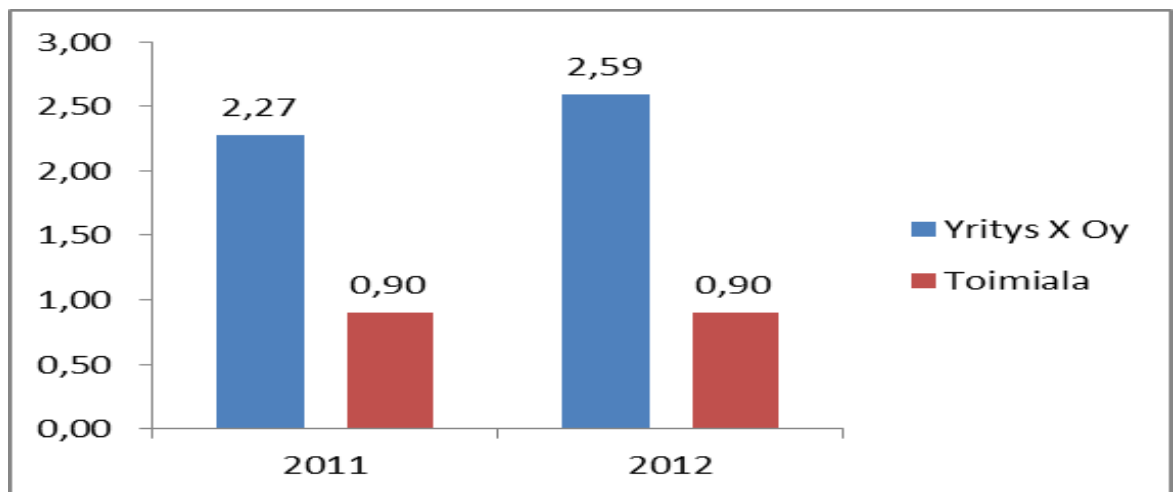
kannattavuuden taso. Vakavaraisuuden tunnusluvuista erityisesti suhteelliseen velkaantuneisuuteen tulisi kiinnittää huomiota.

4.4.3 Maksuvalmiuden arviointi

Yrityksen maksuvalmiuden arviointiin käytetään perinteisiä maksuvalmiutta mittaavia quick ratiota sekä current ratiota.

Quick ration kehitykseksi saadaan yritykselle kaavan (9) mukaisesti:

- Vuosi 2011: 2,27
- Vuosi 2012: 2,59

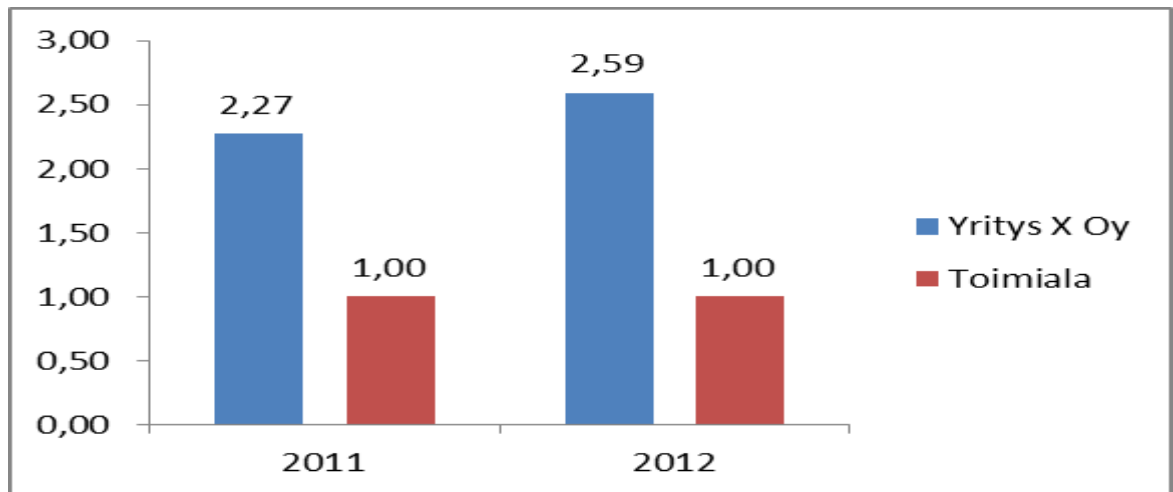

Kuvio 8. Quick ration kehitys

Yrityksen quick ratio on molempina vuosina ylittänyt selvästi sille yritystutkimusneuvottelukunnan (2005, 66) asettaman hyvän rajan, joka on yksi. Lisäksi tunnusluvun arvo on parantunut vielä vuoteen 2012 mennessä. Molempina vuosina case-yritys saa paremman arvon kuin toimialan mediaani, joka on tyydyttävällä tasolla molempina vuosina.

Current ration arvot saadaan yritykselle kaavan (10) mukaisesti ja niiden kehitys on seuraava:

- Vuosi 2011: 2,27
- Vuosi 2012: 2,59

Kuvio 9. Current ration kehitys

Myös current ratio saa molempina vuosina hyvänä pidetyn tunnusluvun arvon, joka on yritystutkimusneuvottelukunnan (2005, 67) mukaan kaksi. Yrityksen current ratio saa samat arvot quick ration kanssa, koska yrityksessä ei ole vaihtomaisuuteen kuuluvia omaisuuseriä. Jälleen toimialan mediaaniin verratessa case-yritys saa hyvän ja huomattavasti suuremman arvon tunnusluvulle molempina vuosina.

Yrityksen maksuvalmius on avain asemassa arvioitaessa luotonantoa. Se kertoo osaltaan sitä pystyykö yritys suorittamaan korkokulut ja lainan lyhennykset maksusuunnitelmien mukaisesti. Mikäli yrityksen maksuvalmius on heikolla tasolla, kielii se todennäköisesti ongelmista luoton takaisinmaksua ajatellen. Current ration merkitys nousee esille niin pankin haastattelussa (liite 3) kuin myös Suomen Asiakastiedon ([viitattu 10.1.2014]) rating alfassa. Tämän lisäksi pankki (liite 3) näkee quick ration oleellisena maksuvalmiutta mittaavana tunnuslukuna.

Kokonaisuutena yrityksen maksuvalmius on hyvällä tasolla valituilla tunnusluvuilla mitattuna. Yritys voisinkin toisaalta miettiä voisiko tätä käytettävissä olevaa pääomaa sijoittaa jotenkin tuottavammin.

Maksuvalmiuden arviointi luotonantajan näkökulmasta liittyy erityisesti yrityksen kykyyn suoriutua lainan lyhennyksistä sekä korkokuluista. Tämän lisäksi mikäli yritys ajautuisi konkurssiin, korkean maksuvalmiuden omaavasta yrityksestä saataisiin todennäköisesti enemmän varoja luottotappioiden pienentämiseksi. Näistä

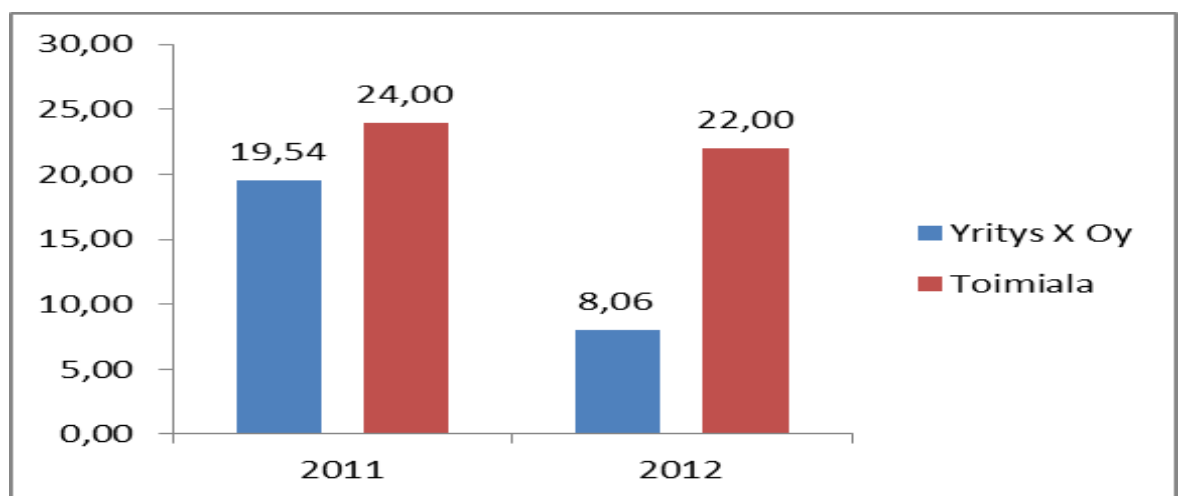
syistä maksuvalmiutta on tärkeää mitata ja erityisesti current ratioon kannattaa kiinnittää huomiota.

4.4.4 Maksukäyttäytymisen ja konkurssiherkkyyden arviointi

Perinteisten kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukujen lisäksi nostin muutaman muunkin tunnusluvun yrityksen tilanteen arviointiin mukaan. Näitä ovat ostovelkojen kiertoaika, joka kuvastaa yrityksen maksukäyttäytymistä, Laitisen kolmen muuttujan Z-luku, joka kertoo yrityksen riskisyydestä sekä myyntisaamisten kiertoaika, joka kuvastaa yrityksen maksuehtoja sekä sen asiakkaiden maksukäyttäytymistä osaltaan.

Ostovelkojen kiertoaikojaksi saadaan kaavan (12) mukaisesti laskettua:

- Vuosi 2011: 19,54
- Vuosi 2012: 8,06

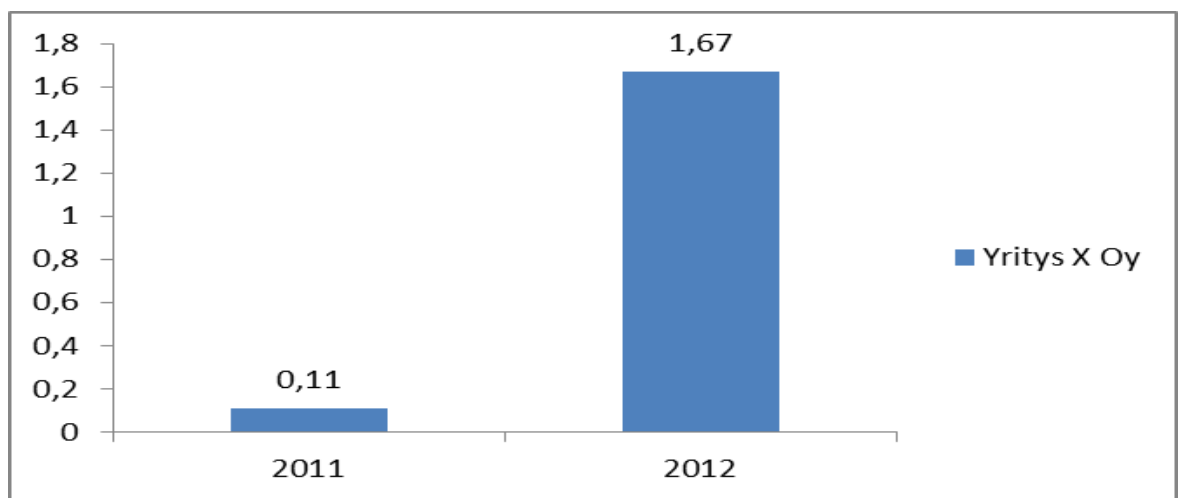
Kuvio 10. Ostovelkojen kiertoaajan kehitys

Vuonna 2011 yrityksen ostovelkojen kiertoaika on ollut melko korkealla tasolla, kun taas vuonna 2012 se on tipahtanut yli kymmenellä päivällä. Ainakin yritys on tehostanut maksukäyttäytymistään näiden vertailuvuosien välillä. Lisäksi vertailussa toimialan mediaaniin havaitaan, että case-yrityksen ostovelkojen kiertoaika on molempina vuosina lyhyempi.

Haastattelussa (liite 3) nousee esille myös ostovelkojen kiertoaika, mikä on täysin ymmärrettävää, koska se kuvastaa mahdollisen asiakasyrityksen maksukäyttämistä. Mikäli yrityksellä on maksuongelmia muissa velvoitteissaan, voidaan ajatella, ettei se suoriudu myöskään lainan asettamista vaatimuksista.

Myyntisaamisten kiertoaikaksi saadaan laskettua seuraavanlaiset arvot kaavan (11) mukaisesti:

- Vuosi 2011: 0,11
- Vuosi 2012: 1,67

Kuvio 11. Myyntisaamisten kiertoaikojen kehitys

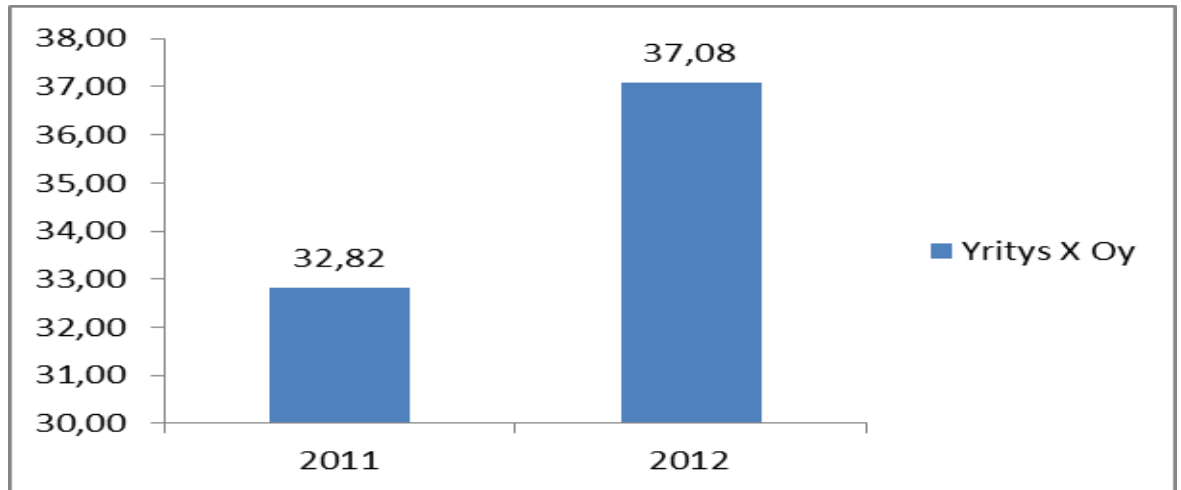
Tunnusluvun arvojen perusteella voisi olettaa yrityksen tehneen lähinnä käteismyyntiä, koska myyntisaamisten kiertoaika on niin pieni. Tunnusluvun arvo on moninkertaistunut, mutta silti puhutaan alle kahden päivän myyntisaamisten kiertoaikoista.

Myyntisaamisten kiertoaika kuvastaa sitä miten nopeasti saamiset muuttuvat oikeaksi rahaksi, jota sitten voidaan käyttää esimerkiksi lainan lyhennyksiin. Tämän vuoksi se on oleellinen tunnusluku myös pankille sen arvioidessa yritysasiakastaan. Korkeat myyntisaamisten kiertoaikat voivat ajaa pienen yrityksen maksuvaikeuksiin omien velvoitteidensa kanssa. Suomen Asiakastieto ([viitattu 10.1.2014]) käyttää sitä myös rating alfansa laskennassa.

Laitisen kolmen muuttujan Z-luku saadaan yhdistämällä kannattavuuden rahoitustulosprosentti, vakavaraisuuden omavaraisuusaste sekä maksuvalmiuden quick

ratio määritellyillä painokertoimien avulla. Kaavan (13) mukaisesti laskien yrityksen z luvuksi saadaan:

- Vuosi 2011: 32,82
- Vuosi 2012: 37,08

Kuvio 12. Laitisen Z -luvun kehitys

Laitisen Z-luku ylittää molempina vuosina kriittisenä pidetyn 20 arvon. Lisäksi tunnusluvun arvo on noususuhdanteinen, joten konkurssinpelkoa yrityksellä tuskin on odotettavissa.

Pankin haastattelussa (liite 3) nousi esille ongelma siitä, että liian suuri investointi voi kaataa asiakasyrityksen. Tästä syystä halusin nostaa tarkasteluun mukaan myös Laitisen Z – luvun, joka yhdistelee eri tunnuslukujen osa-alueita yrityksen konkurssiherkkyyden arvioimiseksi.

Yrityksen ostovelkojen kiertoaajan perusteella voisi olettaa, että se suorittaa maksunsa ajallaan ilman vaikeuksia. Toisaalta yrityksen hyväksi todettu maksuvalmius ylipäänsä tukee tätä olettamusta sekä se että yrityksen maksuvalmiuden kasvaessa ostovelkojen kiertoaika on pienentynyt. Yrityksellä ei myöskään ole Laitisen Z – luvun perusteella välitöntä vaaraa ajautua konkurssiin.

Asiakasyrityksen maksukäyttäytymisen arviointi on myös tärkeää luototuksen kannalta, se kertoo yrityksestä paljon miten yritys hoitaa oman laskutuksena ja toisaalta miten se suorittaa omat velvoitteensa.

4.5 Johtopäätökset

Case-yrityksen kannattavuutta mitattiin liike-tulosprosentin, käyttökateprosentin, rahoitustulosprosentin sekä sijoitetun vieraan pääoman tunnusluvuilla. Vuonna 2011 yrityksen tunnusluvut ylittivät jokaisena vuotena yritystutkimusneuvottelukunnan määrittelemät hyvien arvojen rajat tunnusluvuille. Lisäksi verrattaessa lukuja Finnveran laatimiin toimialaa koskeviin keskilukuihin kyseisenä vuonna oli case-yritys selvästi edellä näitä arvoja. Vaikka tunnuslukujen arvot olivat tipahtaneet keskimäärin 10–20 prosenttia verrattaessa vuotta 2012 vuoteen 2011, ylsi tunnuslukujen arvot siltikin hyviksi määriteltyihin arvoihin. Tässä on kuitenkin huomioitava, että toimialan keskilukujen arvot kyseisinä vuosina olivat kasvaneet, toisin kuin case-yrityksessä. Tästä huolimatta case-yritys suoriutui selvästi paremmin kannattavuuden tunnuslukujen kohdalla verrattaessa niitä toimialan keskilukuihin. Voisi siis ajatella, että yrityksen kannattavuus on vain laskenut hieman lähemmäs toimialan yleistä trendiä, sen kuitenkin säilyessä yhä erittäin hyvänä.

Vakavaraisuutta case-yritykselle mitattiin nettovelkaantumisasteen, omavaraisuusasteen sekä suhteellisen velkaantuneisuuden avulla. Tunnuslukujen mukaan on selvästi havaittavissa yrityksen korollisen vieraan pääoman lisääntyminen, mikä vaikuttaa sen vakavaraisuuden tunnuslukujen laskuun. Nettovelkaantumisaste sekä omavaraisuusaste ylsivät vielä vuonna 2011 hyviksi määriteltyihin arvoihin. Vuonna 2012 kuitenkin tunnuslukujen arvot tipahtivat tyydyttävälle tasolle. Case-yrityksen omavaraisuus on kuitenkin huomattavasti toimialan keskilukua korkeampi molempina vuosina. Yrityksen suhteellinen velkaantuneisuus ylittää vuonna 2012 toimialan keskiluvun, joka on osaltaan huolestuttava merkki yrityksen rahoitusrakenteen kehityksestä. Kokonaisuutena arvioituna on yrityksen vakavaraisuus kuitenkin vähintään tyydyttävällä tasolla ja toimialan keskilukua paremmalla tasolla.

Maksuvalmiuden mittaamiseen käytettiin quick ratiota sekä current ratiota. Molempina vuosina yrityksen niin current kuin quick ratiokin ylittivät hyvien arvojen rajat, joten yrityksen maksuvalmiuden voidaan katsoa olevan hyvällä mallilla. Toisin kuin kannattavuuden ja vakavaraisuuden tunnusluvuilla, maksuvalmiuden tunnuslukujen arvot paranivat vuodesta 2011 vuoteen 2012 tultaessa. Nämä arvot ylittivät myös 50 prosenttisesti toimialan keskilukujen arvot.

Muissa tunnusluvuissa laskettiin ostovelkojen kiertoaikaa, myyntisaamisten kiertoaikaa sekä Laitisen kolmen muuttujan Z-luvun arvoja vertailuvuosille. Vuonna 2011 yrityksen ostovelkojen kiertoaika vaikutti melko pitkältä ja se tipahtikin vuonna 2012 yli puolella. Molempina vuosina yrityksen maksukäyttäytyminen oli kuitenkin parempi verrattuna toimialan keskilukuihin. Myyntisaamisten kiertoaika oli molempina vuosina hyvin lyhyt, joten yrityksen voisikin katsoa käyttävän lähinnä käteismyyntiä toiminnassaan. Yrityksen kokonaistilaa mittaavan Z-luvun arvot ylittivät molempina vuosina kriisirajana pidetyn 20 arvon. Tunnusluvun arvo lisäksi nousi vuoteen 2012 tultaessa vaikka suurin osa yrityksen muista tunnusluvuista olikin laskenut huomattavasti, tämä johtuu maksuvalmiuden suuresta painoarvosta Z-lukua laskettaessa.

Kokonaisuudessaan yrityksen tilanne vaikuttaa yhä hyvältä ja se suoriutuu mallikkaasti kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden osa-alueista. Suurimmassa osassa tunnusluvuista on kuitenkin huomattavasti laskua verrattuna edelliseen vuoteen, joten kehityssuuntaa ei voida pitää hyvänä, varsinkin kun toimialan yleinen trendi on ollut vertailu vuosina juuri päinvastainen. Erityisesti tunnuslukujen heikkenemiseen on vaikuttanut korollisen vieraan pääoman lisääntyminen yrityksessä sekä toiminnan kulujen korkeampi nousu suhteessa tuottojen nousuun.

Luotonantajan kannalta oleellisinta olisi käydä luotonhakijan kanssa läpi asiat, mitkä tähän kehityksen suuntaan ovat johtaneet heidän mielestään ja mihin suuntaan kehitys tästä eteenpäin jatkuu. Tunnuslukujen saamat hyvät arvot puoltavat mahdollista luototusta, mutta täytyy muistaa, että menneen taloudellisen menestyksen arviointi on kuitenkin vain pieni osa luottopäätökseen vaikuttavien asioiden koko kirjoa. Esitetyillä tunnusluvuilla saatiin mielestäni hyvä ja laaja kuva yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Valitut tunnusluvut olivat mielestäni valideja mittaamaan nimenomaan luotonannon kannalta oleellisia ominaisuuksia yrityksestä ja tuloksia voidaan pitää luotettavina.

5 YHTEENVETO

Opinnäytetyön tavoitteena oli lähteä selvittämään tilinpäätösanalyysin soveltuvuutta taloudellista informaatiota tuottavana lähteenä luottopäätöstä tukevaksi osaksi. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi käsiteltiin toisessa luvussa pankkitoiminnan periaatteita, tutustuttiin yritysrahoituspalveluihin, pankkitoiminnan riskitekijöihin sekä asiakastuntemuksen merkitykseen riskejä ehkäisevänä tekijänä. Kolmannessa luvussa käsiteltiin tilinpäätösanalyysiin liittyvää teoriataustaa. Käsiteltiin analyysin avulla saatavan tiedon käyttäjäryhmät, virallisen tilinpäätöksen muokkaamistoimenpiteet, jotta siitä saadaan käyttö- ja vertailukelpoinen analyysiä varten sekä käytiin läpi keskeisimpiä tilinpäätöksestä laskettavia tunnuslukuja, joita voidaan käyttää yrityksen tilan arvioimiseen. Neljännessä luvussa käsiteltiin toimeksiantajan sekä case-yrityksen tiedot. Suoritettiin tehtävissä olevat oikaisutoimenpiteet yrityksen viralliselle tilinpäätökselle sekä laskettiin valitut tunnusluvut yrityksen oikaistusta tilinpäätöksestä. Lopuksi tehtiin yhteenveto yrityksen taloudellisesta tilanteesta tunnuslukujen perusteella.

Työ toteutettiin ohjaavana tietojen keräämisenä, jossa aluksi hankittiin lähdekirjallisuuteen perustuen tarvittavat taustatiedot tilinpäätösanalyysin tekemiselle. Tämän jälkeen näitä tietoja hyväksi käyttäen toteutettiin case-yritykselle mallianalyysin taloudellisen tilanteen selvittämiseksi, tunnuslukujen valinnan taustalla oli muun muassa pankin luottopäätäjän haastattelu. Mallianalyysin avulla voin todeta, että tilinpäätösanalyysi soveltuu erinomaisesti yrityksen taloudellisen tilanteen arviointiin, joka on tärkeä osa luottopäätöksen tekemistä ja täten osaltaan ehkäisee luottoriskiä. Kuten Lindström (2011, 7) toteaa erään talousjohtajan joskus sanoneen: *”Luottotappio syntyy luottopäätöshetkellä, kaikki sen jälkeiset toimenpiteet ovat jo mahdollisesti syntyneen vahingon minimointipyrkimyksiä.”*

Analyysin perusteella voidaan kokonaisuutena todeta case-yrityksen taloudellisen tilanteen olevan hyvällä tasolla. Se pärjää hyvin kaikilla eri osa-alueilla ja vaikka suurin osa tunnuslukujen arvoista on laskenut vuosien välillä pärjää se silti loistavasti verrattaessa toimialan keskilukuja yrityksen saamiin lukuihin. Case-yrityksen analyysin tulosten luotettavuuteen vaikuttaa kuitenkin liitetietojen puutteellisuus. Mikäli tilinpäätöksen erät sisältävätkin sinne kuulumattomia eriä, on mahdollista,

että ne vääristävät tunnusluvuihin saatuja tuloksia huomattavasti. Valitut tunnusluvut ovat kuitenkin mielestäni sopivia sekä luotettavia mittaamaan niillä haluttuja asioita sekä ne palvelevat nimenomaan vierasta pääomaa yritykseen sijoittavaa tahoa näkökulmassaan. Mallianalyysissä saatiin yrityksestä selville juuri niitä ominaisuuksia, jotka nousivat esille haastattelussa (liite 2).

Tilinpäätösanalyysin suurin ongelma luottopäätöstilanteissa onkin, kuten pankin edustaja haastattelussa (liite 2) toteaa, häneltä kysyttäessä tilinpäätösanalyysin merkitystä: *”Tilinpäätösanalyysi on ehdottoman tärkeä, toki se kertoo vain menneestä ja uuden lainan/investoinnin osalta tärkeää on tuleva kehitys ja kannattavuus.”*

LÄHTEET

- Alhonsuo, S., Nisén, A., Nousiainen, S., Pellikka, T. & Sundberg, S. 2012. Finanssitoiminnan käsikirja. 2.uud.p. Jyväskylä: Bookwell Oy.
- Elinkeinoelämän Keskusliitto EK, Finanssialan Keskusliitto, Finnvera Oyj, Suomen Yrittäjät, Suomen Pankki & työ- ja elinkeinoministeriö. 2013. Yritysrahoituskysely. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 8.1.2014]. Saatavissa: http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/selvitykset_ja_raportit/rahoituskyselyt/Documents/YRK_2013/index.html
- Finnvera Oyj. 2013. Finnveran tilinpäätöstilastot. [Verkkajulkaisu]. Toimiala online. [Viitattu 25.11.2013]. Saatavissa: <http://www2.toimialaonline.fi/>
- Heikkonen, S. 2013. Tilinpäätöksen analysointi tunnuslukujen avulla. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Hirsjärvi, S. & Hurme H. 2001. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Ijäs, S. 2002. Luottoriskien hallinta tuloksen tekijänä – ammattitaitoa, luovuutta ja myyntihenkeä. Helsinki: Suomen Asiakastieto Oy.
- Kallunki, J-P. & Kytönen, E. 2004. Uusi tilinpäätösanalyysi. 5.p. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kallunki, J-P., Lantto A-M. & Sahlström, P. 2008. Tilinpäätösanalyysi IFRS-maailmassa. Hämeenlinna: Talentum Media Oy.
- Kontkanen, E. 2009. Pankkitoiminnan käsikirja. 2.uud. p. Vammala: FINVA.
- Kääriäinen, H. 2012. Yritys X:n luotto-prosessin kehittäminen. Laurea-ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- L 9.2.2007/121. Laki luottolaitostoiminnasta.
- Laitinen, E. 2002. Strateginen tilinpäätösanalyysi. Jyväskylä: Talentum Media Oy.
- Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. 2009. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. 6.uud.p. Juva: WS Bookwell Oy.
- Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2006. Tilinpäätöksen tulkinta. 4. uud. p. Juva: WS Bookwell Oy.

- Lindström, J. 2011. Luotonvalvonta ja saatavien perintä. 3. uud. p. Helsinki: Talentum.
- Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Nordea. 2013. Pankkisääntelyn vaikutukset. [Verkkajulkaisu]. Saatavissa: <http://newsroom.nordea.com/fi/files/2013/04/Regulaatorraportti1.pdf>
- OP-Pohjola. 2013. Pankkitoiminnan riskienhallinta. [Verkkajulkaisu]. Saatavissa: <https://www.pohjola.fi/pohjola/sijoittajasuhteet/riskit-ja-vakavaraisuus/riskienhallinnan-periaatteet/pankkitoiminnan-riskienhallinta?id=333105>
- Salmi, I. 2010. Mitä tilinpäätös kertoo?. 4.-6.p. Edita Prima Oy.
- Salmi, I. & Rekola-Nieminen, L. 2004. Tilinpäätöksen rakentaminen ja tulkinta. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Suomen Asiakastieto. Ei päiväystä. Rating Alfa. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 10.1.2014]. Saatavissa: <http://www.asiakastieto.fi/web/fi/tuotteet-ja-palvelut/riskienhallinnan-palvelut/yrityspalvelut/rating-alfa>
- Yritystutkimusneuvottelukunta. 2005. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. 8. korj. p. Helsinki: Gaudeamus.

LIITTEET

LIITE 1 Yritys X Oy tilinpäätös

LIITE 2 Haastattelulomake

LIITE 3 Haastattelun vastaukset

LIITE 1 Yritys X Oy tilinpäätös

~~XXXXXX~~ OY
TASE VASTAAVAA
3.5.2013

Sivu: 1 (1)

	EUR		EUR	
	31.12.2012		31.12.2011	
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	206 613,57	206 613,57	84 379,17	84 379,17
Sijoitukset				
Muut osakkeet ja osuudet	33 016,00	33 016,00	15 972,00	15 972,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		239 629,57		100 351,17
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Saamiset				
Lyhytaikaiset saamiset				
Lyhytaikaiset myyntisaamiset	2 898,52		135,30	
Muut lyhytaikaiset saamiset	12 275,35		3 675,35	
Lyhytaikaiset siirtosaamiset	25 648,35	40 822,22	5 820,67	9 631,32
Rahat ja pankkisaamiset				
Rahat	65,81		350,40	
Pankkisaamiset	21 224,61	21 290,42	66 967,44	67 317,84
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		62 112,64		76 949,16
Tase vastaavaa yhteensä		301 742,21		177 300,33

~~Seetec Oy~~ OY
TASE VASTATTAVAA
3.5.2013

Sivu: 1 (1)

	EUR		EUR	
	31.12.2012		31.12.2011	
OMA PÄÄOMA				
Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma		2 500,00		2 500,00
Edellisten tilikausien voitto (tappio)		74 755,66		4 039,46
Tilikauden voitto (tappio)		43 053,66		78 346,20
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		120 309,32		84 885,66
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Pitkäaikaiset lainat rahoituslaitoksilta	157 446,42	157 446,42	58 558,00	58 558,00
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Lyhytaikaiset ostovelat		7 593,93		10 869,06
Muut lyhytaikaiset velat		4 898,16		1 144,04
Lyhytaikaiset siirtovelat	11 494,38	23 986,47	21 843,57	33 856,67
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		181 432,89		92 414,67
Tase vastattavaa yhteensä		301 742,21		177 300,33

~~ORION OY~~
TULOSLASKELMA
 3.5.2013

Sivu: 1 (1)

	EUR		EUR	
	1.1.2012-31.12.2012		1.1.2011-31.12.2011	
LIKEVAIHTO		631 723,42		434 252,43
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-60 300,83	-60 300,83	-31 857,74	-31 857,74
Ulkopuoliset palvelut		-283 604,10		-171 199,52
MATERIAALIT JA PALVELUT YHTEENSÄ		-343 904,93		-203 057,26
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot		-96 070,00		-60 745,60
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-11 263,78		-6 443,70	
Muut henkilösivukulut	-8 299,24	-19 563,02	-3 394,48	-9 838,18
HENKILÖSTÖKULUT YHTEENSÄ		-115 633,02		-70 583,78
Poistot ja arvon alentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-45 565,60	-45 565,60	-25 010,96	-25 010,96
POISTOT JA ARVON ALENTUMISET YHTEENSÄ		-45 565,60		-25 010,96
Liiketoiminnan muut kulut		-63 400,06		-27 793,54
LIKEVOITTO (-TAPPIO)		63 219,81		107 806,89
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut korko- ja rahoitustuotot				
Muilta	1 410,99	1 410,99	0,42	0,42
Korkokulut ja muut rahoituskulut				
Muille	-7 452,90	-7 452,90	-3 408,38	-3 408,38
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHTEENSÄ		-6 041,91		-3 407,96
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ		57 177,90		104 398,93
Satunnaiset erät				
Satunnaiset kulut	-115,66	-115,66	-230,03	-230,03
SATUNNAISET ERÄT YHTEENSÄ		-115,66		-230,03
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA		57 062,24		104 168,90
Tuloverot		-14 008,58		-25 822,70
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)		43 053,66		78 346,20

LIITE 2 Haastattelulomake

Haastattelulomake luottopäätöksien tekijälle

1. Miten pankin luottopäätösprosessi etenee ja mitä eri vaiheita siihen kuuluu?
2. Minkälainen merkitys yritysasiakkaan taloudellisen tilanteen selvittämisellä on luottopäätösprosessin aikana?
3. Minkälaisia keinoja/malleja pankilla on käytössään yritysasiakkaiden taloudellisen menestymisen arvioimiseksi luottopäätöksen tueksi?
4. Minkälaisena näet tilinpäätösanalyysin roolin mahdollisuutena arvioida yrityksen taloudellista menestymistä?
5. Minkälaisia yrityksen ominaisuuksia tilinpäätösanalyysin tulisi mitata, jotta se palvelisi mahdollisimman hyvin luottopäätöstilannetta?
6. Mitkä olisivat tähän tehtävään parhaiten soveltuvat mittarit eli tunnusluvut?
7. Missä asioissa haluaisit kehittää tietämystäsi/osaamistasi tilinpäätösanalyysiin liittyen? Esimerkiksi; tunnuslukujen valintaan liittyvät seikat, tunnuslukujen laskentaan liittyvät asiat, tilinpäätöksen oikaisutoimenpiteiden ymmärtäminen tai tulosten tulkintaan liittyvät seikat.
8. Mitä hyvän tilinpäätösanalyysin suorittamisen ohjeen tulisi sisältää mielestäsi?

LIITE 3 Haastattelun vastaukset

Yritysassiakas ottaa yhteyttä pankkiin ja sopii ajan neuvottelulle. Joskus asiakas tulee aikaa varaamatta. Ennakolta varatessa jää pankin edustajalle enemmän aikaa perehtyä asiaan. Asiakkaan kanssa käydään keskustelu luoton tarpeesta, käyttötarkoituksesta, maksuohjelmasta, vakuuksista ja tarkistetaan asiakkaan aiemmat luotot ja niiden hoitohistoria.

Pankki ei myönnä lainaa pelkkiä vakuuksia vastaan, hoitokyky on oltava kunnossa. Uuden investoinnin osalta pankki pyytää laskelmat investoinnin kannattavuudesta liiketoiminnalle.

Pankki käyttää erilaisia analyysiohjelmiä joilla analysoidaan edelliset tilinpäätökset. Ja pankki edellyttää isoissa investoinneissa tulevan toiminnan budjettia ja kassavirtalaskelmaa jolla selvitetään rahan riittävyys.

Tilinpäätösanalyysi on ehdottoman tärkeä, toki se kertoo vain menneestä ja uuden lainan/investoinnin osalta tärkeää on tuleva kehitys ja kannattavuus. Liian iso investointi saattaa kaataa yrityksen. Toki menneet tilinpäätökset osoittavat sen onko yritystä aiemmin luotsattu taloudellisesti hyvin.

Vakavaraisuus, maksuvalmius, kassavirran riittävyys, velat suhteessa liikevaihtoon.

Nettotulos%, käyttökate%, liikevoitto%, sijoitetun pääoman tuotto, Quick ratio, Current ratio, myyntisaamisten kierto (vrk), ostovelkojen kierto (vrk), suhteellinen velkaantuneisuus.

Yleensä tärkeintä on tulevaisuuden ennustaminen ja siitä saatavat laskelmat. Tp-analyysi kuvastaa mennyttä ja ei anna tietoa tulevasta. Oleellisten tunnuslukujen tärkeys suusi, olisi löydettävä muutama oleellisen tärkeä tunnusluku 3-4 kpl.

Tietoja siitä miten yhtiön toiminta on sujunut ja kehittynyt. Usean vuoden vertailut (3 vuotta) antaa kuvan suunnasta. Tilinpäätösanalyysin lisäksi yhtiön toimivan johdon sanalliset näkemykset menneestä ja tulevasta